

nr 95
2011-12
25 kr

DISKULOGEN

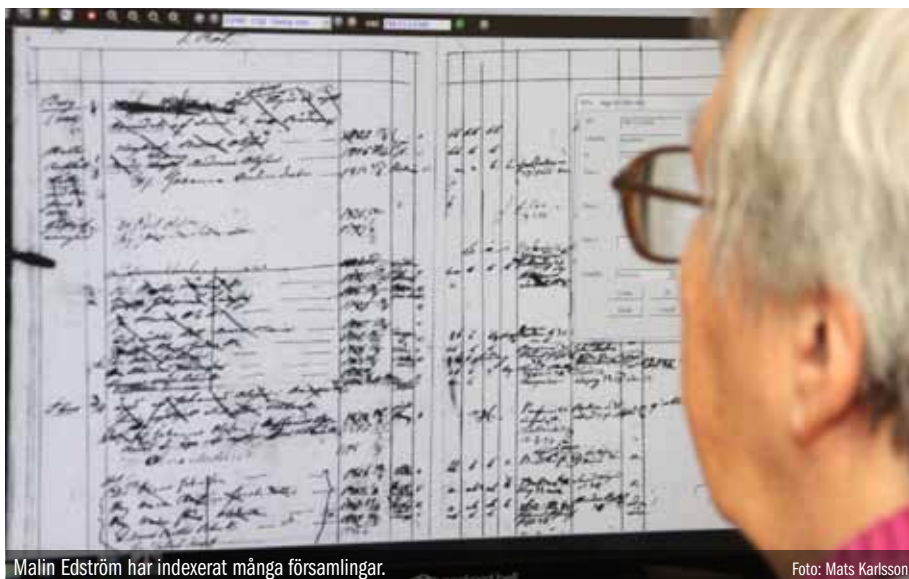
med Släktforskarnytt

Stora Daldansen DATORTEKNIK BOKMÄSSAN

Medlemstidning för
Föreningen DIS:
Föreningen för datorhjälp
i släktforskningen

Malin Edström har indexerat många församlingar.

Foto: Mats Karlsson

3 Ledaren

Information från föreningens ordförande.

4 Kort & Gott

Nyheter om bl.a. söksidor som söker i flera databaser samtidigt och vad vi vet om våra mammor.

5 Välkommen till DIS årsmöte

Årsmötet 2012 hålls i Staffanstorp, Skåne. Kom dit och gör din åsikt hörd.

6 SwedGen Tour 2011

Charlotte, Anneli och Anna-Lena delar med sig av sina upplevelser från Kansas. De gjorde många trevliga bekantskaper.

11 Bokmässan

Bokmässan i Göteborg lockade i år ca 100000 besökare. Mycket information fanns om egen bokutgivning.

12 Så blir du författare

Camilla Läckberg och Amanda Hellberg berättar om hur det gick till när de blev antagna av ett förlag.

14 Dramatiskt århundrade

Henning Mankell och Jan Guillou berättar om sina nya böcker och hur det kommer sig att de är så lika.

15 Mitt svenska arv

Författaren Unni Lindell kommer att skriva en bok om sina släktingar.

17 Jag måste berätta

Kjell Johanssons barndomsromaner bygger på verkligheten men han avslöjar inte vad som är sant.

18 Macspalten

Några av de vanligaste frågorna som en Mac-fadder får. Kringgå problem när du skapar en släktbok.

20 Indexerade gårdar i Disgen

Malin Edström indexerar gårdar, byar och torp inom GIDx-projektet. När hon är klar har hon indexerat ca 30 församlingar.

22 Stora daldansen

Läs om bondeupproret på 1700-talet, som ledde till att Sverige införde offentlighetsprincipen.

26 Man slutar aldrig att förvånas

Om arkivet på Ramsbergs Herrgård och glädjen att dela släktforskningsupplevelser med andra.

28 Who Do You Think You Are

Mässan i London liknar Släktforskarlagarna i Sverige. TV-programmet har ökat intresset för släktforskning.

30 Datorteknik

Om din dator börjar bli lite seg kanske det är dags att köra en defragmentering eller sätta in mer RAM-minne.

32 Tips för soldatforskaren

När man minst anar det kan man hitta lösningen på gåtan man kämpat med så länge.

34 Med kamera i arkivet II

Information och tips om hur man fotograferar dokument i arkiven och sedan håller ordning på dem.

38 Lösenord

Med KeePass får du hjälp att säkert hålla reda på alla dina lösenord. Välj olika, svårgissade lösenord.

40 RGD

En rikstäckande genealogisk databas kan vara en mycket intressant produkt för DIS att utveckla.

41 Svensknorskt möte

Ett stort arbete har lagts ner på att registrera svenskar som arbetsinvandrat.

42 Resandefolkets kulturarv

Ruiner i markerna och platsnamn på kartan påminner om resandefolkets kulturarv.

43 Skriftliga källor i Norge

Statsarkivarie Per-Øivind Sandberg ger tips om många olika källor för släktforskning i Norge.

43 Vill du utveckla Disgen?

Dis behöver hjälp med utvecklingen av släktforskningsprogrammet DISGEN. Har du lämplig utbildning och erfarenhet?

44 Norrmän i Argentina

Den framgångsrike emigranten, Don Pedro Christophersen, hjälpte Roald Amundsen ekonomiskt vid flera tillfällen.

45 Avslutande diskussion

I det norska digitalarkivet kan man stava till Sverige på 77 olika sätt.

46 DIS informerar

Nya cd-skivor i forskarstugan, styrelsereferat och beställningar.

48 Faddrar & Disbytombud

Här finns hjälpen för dina problem. Fråga någon i din närhet.

49 Styrelsen

De förtroendevalda som håller ordning i föreningen.

50 Regionföreningarna

Information från Sveriges alla hörn.

Foto: Anna Linder

Tidningen publiceras efterhand även på hemsidan. Nästa nummer kommer ut i slutet av mars. Sista dag att lämna material till tidningen är 17 februari.

Tålamoð och uthållighet

SLÄKTFORSKARE UTAN TÅLAMOD OCH UTHÅLLIGHET FINNS VÄL INTE? JAG hoppas i alla fall att det finns många som har de egenskaperna i DIS! Det finns nämligen, som framgår av artikeln på sidan 20–21, en hel del arbete kvar att göra med GIDx, men med ett någorlunda komplett ortsregister har vi mycket att vinna. Tack vare våra medlemmars insatser ligger det redan många bynamn i DISPOS, som nog är en av föreningens mer underskattade resurser. Har du inte provat DISPOS så gör gärna det, men tänk på att i dagsläget fungerar det bäst om man använder webbläsaren Google Chrome.

Som framgår av GIDx-artikeln finns det också planer på att införliva bynamnen i DISGENS ortsträd, som ju idag "bara" går ner till sockennivå då man köper programmet. Exakt när detta blir av vet vi dock inte idag eftersom vi först måste ta ett rejält tag med DISGENS så kallade databasmotor. Det är ett stort arbete i sig som kräver att vi har uthålliga utvecklare. Det finns faktiskt en liten artikel även om detta längre fram i tidningen.

Ytterligare en uthållighetsprövande aktivitet är den rikstäckande genealogiska databas ("RGD") som det motionerades om på årsmötet i våras. Noga taget gäller det först att göra en ordentlig förstudie och ta reda på om det alls är möjligt att genomföra, och hur det i så fall ska gå till. Läs mer om arbetsgruppen för detta längre fram i tidningen. Arbetet i arbetsgruppen blir uppvärmningen, så att säga, och sedan börjar, om vi vågar, själva uthållighetsprovet.

Men som sagt, tålamoð och uthållighet borde det finnas gott om i föreningen. Tänk så många timmar var och en av oss har lagt på släktforskningen och hur vi kraftsat igenom tjocka husförhörslängder på jakt efter just den där speciella, bortsprungna tunnbindareänkan...

Mycket av resultatet av ansträngningarna har skickats in till DISBYT, som nu passerat 24 miljoner poster. Så nog går det att bygga upp omfattande databaser och register, bara man har tålamoð!

Tyck till i Dis Forum eller via e-post till ordf@dis.se.

Diskulogen är medlemstidningen för Föreningen Dis: Föreningen för datorhjälp i släktforskningen.

FÖRENINGEN

Föreningen Dis,
Gamla Linköping
582 46 Linköping
Telefon: 013-149 043
Fax: 013-149 091
dis@dis.se, www.dis.se

PG: 1 40 33-5, BG: 5009-6742

Medlemsavgift: 150 kr per år.

Familjemedlem: 75 kr per år.

EXPEDITION & FORSKARSTUGA

Hovslagaregatan 3,
Gamla Linköping
Öppet månd–fred kl 9–16.
Kansliet lunchstängt kl 12–13.
Ring gärna innan besök!

KANSLISTER

Ragnhild Bergström och Marie Andersson

REDAKTÖR

Anna Linder, diskulogen@dis.se
Burliden 7, 937 92 Burträsk
070-2294804

ANNONSERING

Kontakta redaktör Anna Linder

ANSVARIG UTGIVARE

Daniel Berglund

KASSÖR

Bengt Karlsson

UPPLAGA

27 100 exemplar

UTGIVNING

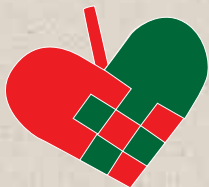
4 gånger per år

TRYCK

Sandvikens Tryckeri

ISSN

1101-3826

7 miljarder människor

I och med Danica May Camachos födelse den 30 oktober i Manila passerade jordens befolkning sju miljarder strecket.

Av världens sju miljarder invånare lever en miljard i Europa, en miljard i Nordamerika, en miljard i Afrika och fyra miljarder i Asien.

Två miljarder är under 15 år och en miljard är 60 år och uppåt.

<http://svt.se>

Sondera

Sök samtidigt i NAD, LIBRIS och SMDDB och få en överblick över hur en person eller händelse har dokumenterats i TV, radio, skrift och originalhandlingar.

<http://sondera.kb.se>

Nomago

Nomago kan användas för att söka efter personer som porträtterats i något av de porträttgallerier och biografiska matriklar som var så populära under första halvan av förra århundradet. I dagsläget finns drygt 90 000 personnamn registrerade i Nomago.

I anslutning till varje registrerad person finns uppgifter om ur vilken bok informationen är hämtad.

www.cognatus.se/nomago.php

Kvinnlig rösträtt 90 år

I år är det 90 år sedan svenska kvinnor fick rätt att rösta i allmänna val. År 1921 godkände riksdagens båda kamrar slutgiltigt ett förslag som innebar allmän och lika valrätt och valbarhet för kvinnor och män. Det var nästan trettio år efter att den första motionen om lika politiska rättigheter för kvinnor och män väckts i riksdagen.

Sverige blev det sista landet i Norden som beslutade om kvinnlig rösträtt. På Nya Zeeland fick kvinnor rösträtt, men ej valbarhet, redan 1893.

www.ub.gu.se

Surname Navigator

Skriv in ett efternamn och sök i flera olika databaser samtidigt. Välj mellan att göra en internationell sökning eller avgränsa till ett land. Resultatet visas i många nya fönster som öppnas.

www.surnamenavigator.org

Piteporträtt 2012

Pitebygdens Forskarförening har i drygt 8 år samlat in och dokumenterat ateljétagna porträttfoton från fotografins ungdom fram till ca 1930. Det handlar främst om album och bilder insamlade i södra Norrbotten.

Fotoprojektets DVD-skiva, som innehåller drygt 75 000 bilder med 115 000 personer, är en guldgruva för den med anknytning till denna del av landet. 41 % av personerna är identifierade. Fotona presenteras på ett unikt sätt byggt på programmet Filemaker och genom de i stort sett oändliga sökmöjligheterna har man chans att hitta vad än man söker efter.

www.piteforskar.se

Vi vet mest om mamma

Ancestry har tillsammans med SKOP genomfört en undersökning om svenskar och släkten.

Svensken vet mer om sin mammas släkt än sin pappas. Kvinnor är mer intresserade av släkt och familj än vad män är. 49 procent av kvinnorna svarar att de känner till sin släkthistoria ganska bra. Motsvarande siffra hos männen är bara 36 procent. 31 procent av kvinnorna och 17 procent av männen tycker att det är mycket viktigt att känna till sin släkthistoria.

– Många delar av upprätthållandet av familjerelationer är fortfarande kvinnliga, som till exempel nätverkande inom släkter, att hålla reda på släktingars födelsedagar och andra högtidsdagar. Kanske finns det en koppling mellan intresse för släktforskning och ett inlärt intresse för att upprätthålla och värdera släktskapsrelationer, säger Helena Wahlström.

50 procent vet när mormor föddes och 43 procent när morfar föddes. Man vet mindre om sin pappas sida av familjen – 39 procent vet när farmor föddes och bara 36 procent vet vilket år farfar föddes.

Vidare visar undersökningen att äldre personer och de med akademisk examen i större utsträckning än andra vet när mormor, morfar, farmor och farfar föddes.

Ancestry

Välkommen till DIS 32:a årsmöte

Medlemmarna i Föreningen Dis kallas härmed till ordinarie årsmöte lördagen den 10 mars 2012 kl 13.00 i Staffanstorps församlingshem, Brågarpsvägen 10, Staffanstorp, Skåne.

Foto: Jan Nilsson

Förslag till dagordning

1. Årsmötet öppnas
2. Fastställande av röstlängd
3. Val av två justeringsmän – tillika rösträknare – att jämte mötesordföranden justera dagens protokoll
4. Fråga om årsmötet blivit i behörig ordning utlyst
5. Val av ordförande och vice ordförande att leda årsmötets förhandlingar samt anmälan om styrelsens val av protokollförare
6. Fastställande av dagordning
7. Styrelsens verksamhets- och förvaltningsberättelser för 2011
8. Revisorernas berättelse för den tid revisionen omfattar
9. Fastställande av resultat- och balansräkning samt beslut om ekonomiska dispositioner
10. Fråga om ansvarsfrihet för styrelsens ledamöter
11. Fastställande av riktlinjer för verksamheten till och med år 2013
12. Fastställande av budget för 2012
13. Beslut om medlemsavgift för år 2013. Styrelsen föreslår att avgiften höjs till 170 kr/år för ordinarie medlem och 85 kr för familjemedlem. Se Dis hemsida för närmare motivering.
14. a) Val av ordförande i föreningen tillika i styrelsen för 1 år
b) Val av vice ordförande i föreningen tillika i styrelsen för 1 år
c1) Fastställande av antal övriga ledamöter i styrelsen
c2) Val av halva antalet ledamöter i styrelsen för 2 år
d) Val av två revisorer, varav en yrkesrevisor, samt två suppleanter
e) Val av valberedning, tre ledamöter varav en sammankallande, jämte två suppleanter
f) Val av ombud till förbundsstämma med Sveriges Släktforskarförbund
15. Fråga om omedelbar justering av punkten 14
16. Anmälan om av DIS styrelse utsedda representanter i övriga organisationer och myndigheter till vilka DIS är anslutet eller äger utse representation
17. Behandling av avgivna motioner, se Dis hemsida
18. Eventuella stadgeändringsförslag, se Dis hemsida
19. Ärenden, som av styrelsen hänskjutits till årsmötet för avgörande, eller i övrigt upptagits på dagordningen
20. Beslut om ärenden att hänskjutas till styrelsen för avgörande
21. Mötets avslutande

ÅRSMÖTET HÅLLS ALLTSÅ DENNA GÅNG I SKÅNE, INTE I Linköping. Arrangemanget sker i samarbete med Dis Syd, som ordnar en utställning samtidigt.

13.00 Årsmötesföredrag. Ämne och föredragshållare kommer att publiceras på Dis hemsida.

14.30 Kaffe och kaka

15.00 Årsmötesförhandlingar

Sista motionsdag är 15 januari 2012. Eventuella motioner samt övrigt skriftligt underlag inför årsmötet publiceras på Dis hemsida senast 17 februari och kan rekvideras från Dis kansli, dis@dis.se.

Valberedningens förslag föreligger senast den 25 februari 2012.

Årsmöteshandlingar, motioner med svar, med mera, kommer att publiceras på hemsidan. Där kommer också detaljer kring utställningen att återfinnas, se www.dis.se > Föreningen > Årsmöten.

Välkommen!

STYRELSEN

Vägbeskrivning

Med bil:

S:t Staffans församlingsgård ligger i Staffanstorp intill Brågarps kyrka vid Brågarpsvägen 10. Från väg 11, Malmö eller från Dalby samt de som kommer på väg 108 från Lund eller Svedala, Trelleborgshålet:

Sväng av vid rondellen (108-Dalbyvägen), vid Plantagen, Willys och Hultén.

Kör 200 m mot Staffanstorp på Dalbyvägen, sväng av till höger vid Statoi och följ Industrivägen 1 km förbi brandstationen och efter järnvägsspåren sväng in på Järnväggsgatan till vänster, efter ca 400 m kommer en järnvägsövergång till vänster med skylten "Hembygds-gård". Följ Brågarpsvägen fram till Församlingsgården.

Med tåg:

Närmsta järnvägsstationen är Lund C, tag buss 166 till Staffanstorp, gå av vid Centrum (Torget med Rådhus), gå till vänster tills du kommer till Kyrkvägen, följ den till höger (du ser Brågarps Kyrka rakt framför dig), gå nu rakt fram och gå över Järnväggsgatan och du är framme.

SwedGen Tour 2011

Anneli med Linda och hennes far Lester Johnson.

Foto: C. Börjesson

I år reste Anneli Andersson, Anna-Lena Hultman, Gunilla Didriksson och jag själv, Charlotte Börjesson, på SwedGen Tour. Det är så mycket jag skulle vilja berätta om från resan så jag får dela upp det i olika artiklar. Denna artikel blir om vårt besök i Kansas, en minnesvärd avstickare på vår långa bilresa mellan Chicago och Salt Lake City.

När Lorna Nelson, ansvarig för Old Mill Museum i Lindsborg, Kansas, hörde av sig till oss strax innan vi skulle resa iväg hoppades hon på att vi kunde ta vägen om Lindsborg. Ingen av oss hade tidigare varit i Kansas, så bara det lockade, och med lite omplanering av resrutten fick vi det att gå ihop tidsmässigt också. Lindsborg, Kansas, visade sig vara en mycket lyckad avstickare under SwedGenTour 2011.

Även i år har vi bloggat under resan med SwedGenTour. Vill du läsa bloggen och se bilder på vad vi gjort och var vi har varit på turné så finns den kvar på www.swedgentour.blogg.se.

Lorna och Leonora

Lorna hade mött upp oss i Nebraska där vi stannat till för att fotografera gravstenar och besöka kyrkor, ett nöje vi har mellan våra presentationsdagar. Vi kortade ner en dag i Nebraska för att gemensamt bila ner till Lindsborg. Lindsborg ligger i McPherson County rakt söder om staden Saline.

I Lindsborg anslöt Leonora, som också jobbar på Old Mill Museum. Vi fick alla plats i vår bil så Lorna och Leonora guidade oss runt omkring Lindsborg. Det var inte aktuellt att fotografera gravstenar här för de är alla fotograferade sedan tidigare. Ett kyrkbesök blev det, i Bethany Lutheran Church som ligger mitt i Lindsborg. Där fick vi böcker och tidskrifter som är av stort värde inom släktforskningen. En bok gavs ut år 1980 med och av kyrkans medlemmar där de är familjevis med på porträttbilder och med bostadsadresser samt telefonnummer. Tjugo år senare, år 2000, kom ännu en och denna är gjord i färg.

Coronado Heights

Vi fick en magnifik utsikt över prärien runt Lindsborg från Coronado Heights, en utsiktshöjd med ett gammalt slott som idag ser ut som en borg och är ett perfekt utflyktsmål. Vill du

Bokserien Butter in the Well, där boken Egg Gravy saknas på bilden, samt bokserien Planting Dreams. Boken If We Could Only Come to America... av Robert J. Nelson.

läsa om Coronado Heights och se bilder kan du göra det på hemsidan www.lindaborghistory.org/pictorial01.html.

Hoglund Dugout

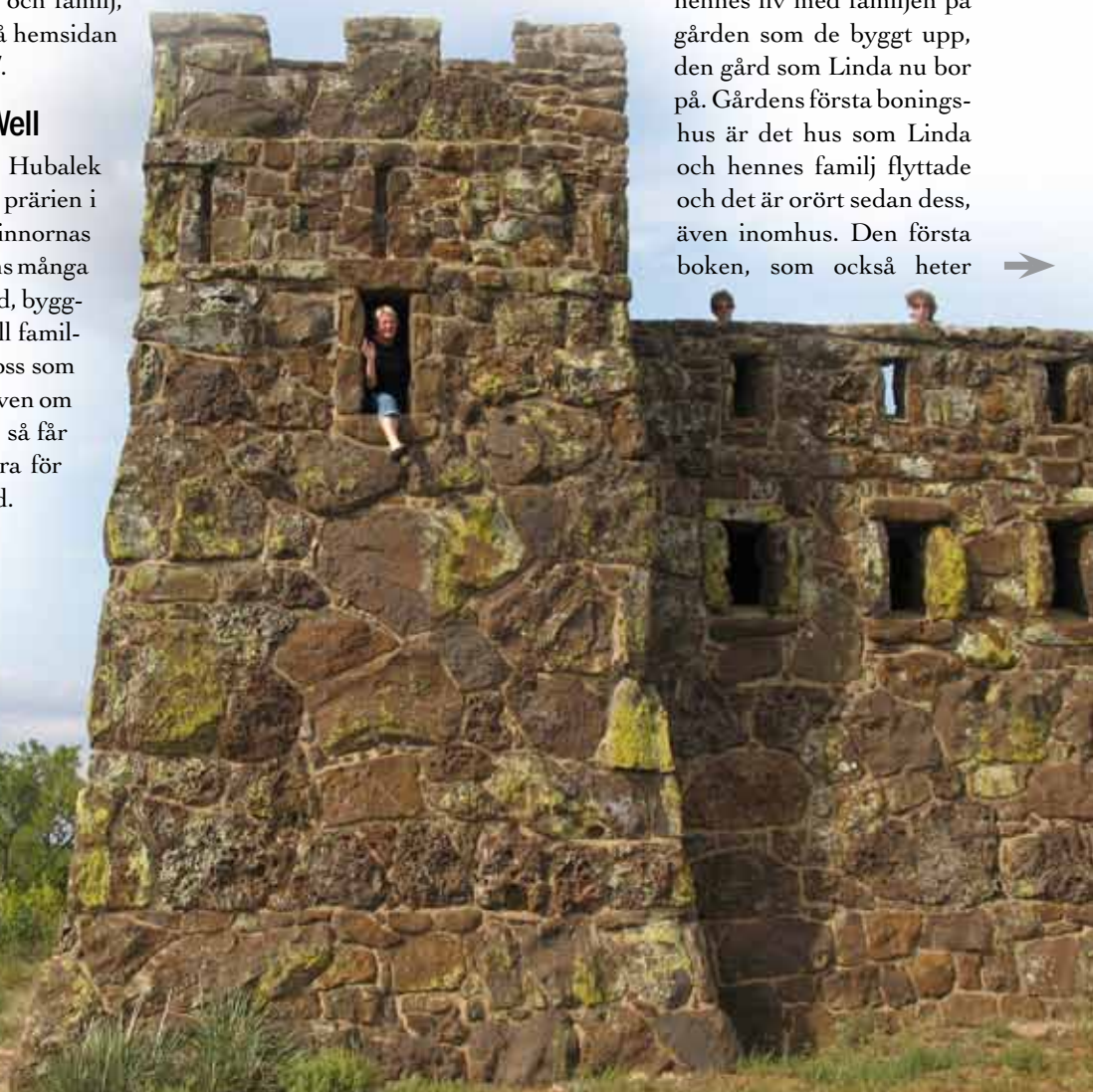
Ett besök vid Hoglund Dugout gav många intryck och väckte förundran. En "dugout" är en underjordisk håla som en gång var iordningställd och bebodd av nyanlända, i detta fall svenskar. Denna dugout har Gustaf Höglund bott i. Vill du veta mer om honom och hans liv och familj, och även se bilder, kan du göra det på hemsidan www.lindaborghistory.org/pictorial02.html.

Smör i brunnen/Butter in the Well

Vi åkte vidare för att träffa Linda K. Hubalek som skriver böcker om nybyggare på prärien i Kansas. Linda skriver med fokus på kvinnornas liv i deras nya hemland. I böckerna finns många bilder på personer, dokument, släktträd, byggnader och miljöer som är relaterade till familjerna. Böckerna är av stort värde för oss som släktforskar på emigranter till USA. Även om man inte själv har släktingar i Kansas så får man kunskap om hur livet kunde vara för många som kom till sitt nya hemland.

Vi hade glädjen att få träffa Linda hemma på gården där hon bor i Assaria strax utanför Lindsborg. Hennes far var också där och de båda visade oss runt på gården och berättade bl.a. historien om det gamla boningshuset som de flyttade 50 meter bort på gården för att bygga ett nytt under 1970-talet.

Den första bokserien Linda skrev var *Butter in the Well*, som består av fyra böcker och handlar om Kajsa Svensson Runeberg från Dalsland och hennes liv med familjen på gården som de byggt upp, den gård som Linda nu bor på. Gårdens första boningshus är det hus som Linda och hennes familj flyttade och det är orört sedan dess, även inomhus. Den första boken, som också heter ➔

Borgen på Coronado Heights var lite för hög för att Charlotte skulle kunna ta genvägen ner.

Foto: Anneli Andersson

Boningshuset som flyttades på 1970-talet finns på framsidan av boken Looking Back.

Dessa porträttsidor är exempel från de böcker vi fick av kyrkan, Bethany Lutheran Church, i Lindsborg

Leonora och Lorna vid Old Mill Museum.

Foto: C. Börjesson

Butter in the Well, finns översatt till svenska, *Smör i brunnen* och kan köpas bl.a. via Släktforskarnas Hus i Leksand.

Linda har också skrivit de tre böckerna i serien *Planting Dreams* som utspelar sig mellan åren 1868–1919. Denna serie handlar om hennes förfäders, Charlotte Samuelsdotter och Samuel Johansson, liv i Kansas. De emigrerade från Pelarne i Småland år 1868 med sina två äldsta barn. I USA hette de Johnson och de bosatte sig i Salemsborg norr om Lindsborg.

Så var det dags att besöka Old Mill Museum innan vi åt middag. Jag passade också på att köpa Lindas bokserier i museets butik. Om du är intresserad av böckerna kan du köpa och läsa mer om varje bok på Lindas hemsida www.lindahubalek.com.

If We Could Only Come to America

En annan bok jag köpte på museet var boken *If We Could Only Come to America...* av författaren Robert J. Nelson. Den handlar om hans föräldrar, förfäder och anhöriga som bosatte sig i Kansas och i andra delar av USA. Roberts mormor Fredrika Charlotta Johansson, född 10 nov 1848 i Askeryd, emigrerade år 1868 från Eksjö Landsförsamling. Några år senare emigrerade hennes föräldrar och syskon med några års mellanrum från Askeryd och Eksjö i Småland enligt Emibas. I Emibas anges syskonen Johannesdotter/Johannesson och Petersson och i USA blir namnen Johnson och Ekblaw. Rune Elofsson, DIS fadder i Eksjö, har med familjen i DISBYT och han har i sin tur nu informerat en släkting som har Fredrika Charlottas far som sin ana om att boken finns. Om Roberts farföräldrar och morfars föräldrar hittar jag inget i Emibas, Emiweb eller DISBYT just nu.

Böcker om Lindsborg

Bethania-församlingen i Lindsborg har utgivit två boksamlingar om Lindsborg och om medlemmarnas liv. Boken *Lindsborg – Svensk-Amerikansk kulturbild från Mellersta Kansas* är från 1909. Den innehåller många berättelser om hur de kom hit, vilka personer de kände och umgicks med, hade affärer eller andra relationer till. Många bilder föreställer personer och familjer samt byggnader. Tio år senare, år 1919, kom den andra boken ut: *Lindsborg – Efter 50 år*. Den innehåller en sammanfattning av första boken och nya berättelser om dem som levde år 1919, med många porträtt och gruppfoto.

För oss släktforskare är dessa böcker guld värda om vi hittar dem vi forskar på. Jag har också några liknande böcker från andra platser, som jag köpt under våra SwedGen Tours genom åren. Tänk om dessa böcker blir digitaliserade och sökbara en dag.

Old Mill Museum

På museet förvaras även kyrkböckerna för McPehrson County. Tänk om vi hade haft mer tid så vi kunnat botanisera i detta

arkiv. Men det får bli vid något annat tillfälle och har ni välgarna förbi och släktingar som bött i trakten, gör ett besök eller två här, det kommer ni inte att ångra.

På museets hemsida www.oldmillmuseum.org, McPherson County Old Mill Museum, finns mycket läsvärt och länkar till register över folkräkningarna år 1875 och år 1890, födda och skilda omkring åren 1870–1917, bouppteckningar och testamenten, amerikanskt medborgarskap, dödsannonser i tidningar, kyrkogårdar och mycket annat. Du behöver ha Java installerat på datorn för att kunna komma åt menyvalen. Det finns en länk på hemsida om du behöver installera Java. Registren hittar du på deras webbsida under *Local History & Genealogy* och därefter *Online Record*.

Tomtkartor på internet

Kartböcker från olika årtal med tomtområden (Plat Book) och fastighetsägarens namn finns även arkiverade här. Kartan jag fotograferade av från en bok är över New Gottland från år 1903. Den finns också på internet där Kansas Memory har lagt ut flera kartor och dokument på hemsidan www.kansasmemory.org. För att hitta samma kartbild på hemsidan börjar du enklast med att klicka i rutan för *McPherson County* som finns i mitten av kartbilden. På nästa sida skriver du in *map* i sökfältet under *Search within these results*, behåller markeringen för *Keywords* och klickar på *Search*. Du får i dagsläget nio träffar och du väljer den femte som heter *Plat book of McPherson County, Kansas (1903)*. Du får då upp 12 sidor till vänster om huvudfönstret. När du för muspekaren över dem så ser du bilden förstörad i huvudfönstret. Välj *Next* under *Browse 50 images*, och välj bild nr 19, den tredje bilden från vänster i övre raden. När du klickar på bilden öppnas den i fullskärmsstorlek och du kan nu tydligt läsa namnen på tomtägarna. Du förflyttar dig i kartan genom att använda skrollningslisterna. Botanisera gärna på webbsidan och se vad som mer finns av intresse.

Har du några frågor, vill veta mer eller vill att jag ska söka efter någon information i de böcker jag skrivit om i artikeln så får du gärna höra av dig till mig via mejl: charlotte.borjesson@telia.com.

Lorna och Leonora har verkligen lyckats med att göra Lindsborg till en plats vi gärna återkommer till, stort tack till dem båda. Ett stort tack vill vi ge även till DIS för sponsring av SwedGenTour. 🐾

Tomtkarta över New Gottland, år 1903.

Foto: C. Börjesson

Den här boksida finns i Bethania-församlingens bok från 1909. Bilderna visar C F Norströms, förmodligen Claes Fredrik Norström, första hem i Swedenborg, Claes Fredrik med sin fru Anna C Swenson stående bredvid sig samt sonen C M med hustru och dotter.

Jag har försökt dokumentera var de kommer ifrån i Sverige. Claes är född i Hedesunda fs och han emigrerade ungefär 1866. Hustrun Anna är född i Leksand och emigrerade från Falu Kristine fs år 1865 med sina föräldrar. Claes och Anna kände varandra innan de emigrerade och de gifte sig i Chicago år 1868. Om du känner till dessa familjer eller vill ta del av berättelser om dem som finns i boken samt den info jag forskat fram får du gärna kontakta mig.

CHARLOTTE BÖRJESSON

Födelseuppgifter 1880-1920 nu sökbara hos Ancestry!

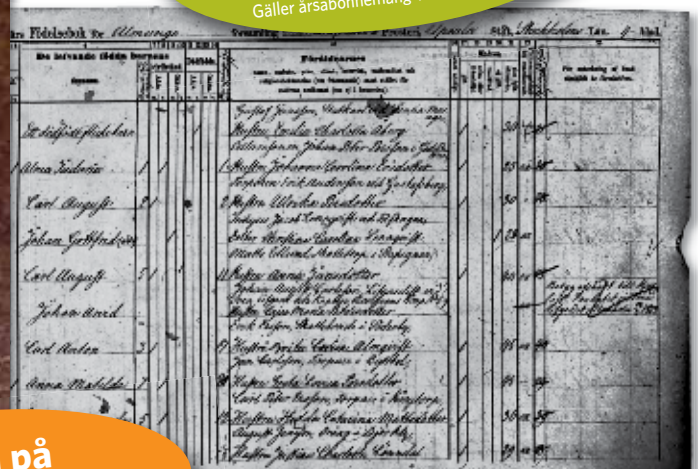
För första gången i Sverige har födelseuppgifter för personer födda 1880-1920 indexerats på namn! Nu är det enklare än någonsin tidigare att hitta dina förfäders födelseuppgifter även om du inte vet exakt när och var de föddes. Du kan söka både på barnets och föräldrarnas namn och när du hittat rätt person kan du titta på den skannade bilden från SCB-materialet där du ser vilka föräldrarna var så att du kan gå vidare i din forskning. Drygt 5,6 miljoner födselar har gjorts sökbara på detta sätt.

Med ett Sverige-abonnemang kan du även ta del av uppgifter från samlingarna Sverige, kyrkböcker, 1500-1937 (samma material som finns hos Gensline), Emigranten Populär, födelseuppgifter från Sveriges Dödbok 1947-2006, passagerarlistor från Göteborg och mycket annat. Du kan söka information om släktingar som emigrerat till USA och i de fall de angett att de föddes i Sverige får du tillgång till bilderna från exempelvis USA:s federala folkräkningar.

Ett Sverige-abonnemang kostar endast 995 kr/år och beställs på www.ancestry.se. World Deluxe-abonnemanget som ger dig tillgång till allt material hos Ancestry kostar 1995 kr/år. Som medlem i DIS får du 25 % rabatt och betalar endast 1496 kr för ett år. Abonnemang med medlemsrabatt beställs på <http://www.ancestry.se/sveriges>.

Bygg ditt eget släktträd gratis hos Ancestry och hitta nya släktingar bland andra medlemmars släktträd! Du kan även ladda upp din befintliga forskning som en GEDCOM-fil. Ancestry söker sedan efter träffar i andra medlemmars träd samt i Ancestrys databaser och visar träffarna som löv i ditt träd. Du kan enkelt ta kontakt med andra medlemmar och hitta nya släktingar.

25 %
rabatt för medlemmar i DIS
Gäller årsabonnemang World Deluxe

Beställ på
www.ancestry.se

Bokmässan

Årets bokmessa i Göteborg hade tyskspråkig litteratur som tema. Bland utställare och föredragsutbud märktes att det finns ett stort intresse från allmänheten för författarskap och olika möjligheter att bli publicerad.

Även detta år fanns DIS representerat på Bokmässan. DIS-Väst skötte bemaningen i montern där även DIS kansli med Ragnhild och Marie fanns. Det kom en strid ström av intresserade och vi fick både nya medlemmar och fick sälja DISGEN och olika böcker, främst Kartforskningshandboken.

Årets bokmessa lockade totalt cirka 100 000 besökare. Här fanns över 400 seminarier och 927 utställare att titta på.

– Vi har haft många besökare och särskilt roligt är det att vi har haft ännu mer publik på seminarierna än tidigare, säger Bok & Biblioteks vd Anna Falck.

Många monstrar hade information om att ge ut sin egen bok. Det hölls även en del föreläsningar om att skriva böcker.

I HOI Förlags monter tipsade man om hur bra det är att börja blogga eftersom det ger gratis reklam och bygger upp ens nätverk. Ett annat tips är att man på sin hemsida eller blogg, t.ex. varje månad, lägger upp ett bokkapitel som ljudbok – gratis för nedladdning. Detta är ett mycket vanligt förfarande i USA. Det är enkel och billig reklam och ett sätt att få folk att köpa del två ur en bokserie. Och har man väl del två vill man ofta köpa del ett för att få en komplett serie.

Författaren Stewe Claeson berättade, på en annan scen, att han debuterade som författare 1969. Stewe var folkhögskolerektor när han gick till jobbet och författare då han var hemma. Han skri-

ver tre sidor om dagen och läser mycket. Han läser för att världen blir större då.

Nästa år blir Bokmässan en nordisk kulturmanifestation. I samarbete med Nordiska Rådet och Nordiska Ministerrådet samt nordiska organisationer och förlag sätts den nordiska litteraturen i fokus 2012.

2012 firar Nordiska rådet 60 år, det var 50 år sedan det första nordiska litteraturpriset delades ut och 40 plus ett år sedan våra nordiska länder beslöt att samarbeta på ministernivå och bildade Nordiska Ministerrådet.

Följande sidor innehåller sammanfattningar av några seminarier som hölls på Bokmässan. 🍄

Ragnhild och Marie.

Foto: Kent Lundvall

Foto: Anna Linder

Så blir du författare

Litteraturkritikern Maria Neij samtalar med författarna Camilla Läckberg och Amanda Hellberg om deras erfarenheter av förlagsvärlden. Hur blir man utgiven och hur ser arbetet som författare ut?

Hur började era författarkarriärer?

Camilla Läckberg: Jag fick en skrivkurs i julklapp 1999. Kursen, *Att skriva krim*, hölls av Ordfront och gick över tre helger. Jag började skriva *Isprinsessan* under kursen, men jag arbetade heltid som civilekonom och hade för dåligt självförtroende för att något mer skulle hända just då.

2002 skickade jag manuskriptet till tre förlag samtidigt. Det är en konstig kutym att man bara ska skicka till ett förlag åt gången och behöva sitta och vänta på svar. Jag gjorde inte så, men jag var tydlig med att jag skickat till flera förlag.

Amanda Hellberg: Jag hamnade i England för att skriva min D-uppsats i litteraturhistoria. Jag träffade kreativa människor och blev inspirerad att gå en illustrationskurs på lördagar eftersom jag gillade att rita. Sedan blev jag upptäckt av Random House och fick kontrakt på två böcker.

Senare började jag även skriva eftersom jag behövde få mer inkomst än enbart från illustratörsjobb. Jag var till femtio procent illustratör och femtio procent författare. 2008 gavs min första bok, *Stygelsen*, ut.

Camilla: Jag skickade mitt manuskript på onsdag och på söndag ringde telefonen! Det var ovanligt och chockartat. Det var en händelserik vecka – förlaget ringde, på tisdag kom kontraktet och i slutet av veckan föddes mitt barn.

Amanda: Jag skickade först manuskriptet till Bonniers. Jag fick ett långt personligt refuseringsbrev som innehöll mycket givande kritik: "Tänk efter. Din historia fungerar inte riktigt, men den är bra". Jag bearbetade mitt manuskript under 2–3 månader och började sedan leta efter förlag som gett ut liknande böcker som min. Jag skickade in och fick ett positivt svar efter två dagar.

Det är ovanligt att få sådan snabb respons. Varför fick ni det?

Camilla: Eftersom förlaget höll sina sommarkurser på Fjällbacka började de genast läsa mitt manuskript när de såg Fjällbacka i titeln.

Har ni någonsin ångrat att ni bytte från de förlag som gav ut era debutböcker, till större förlag?

Camilla: Nej, jag insåg snabbt att förlaget var för litet. Det var svårt att nå ut

till alla. Jag började leta efter agenter och hörde först av mig till Liza Marklunds eftersom det har gått bra för henne. Nordin Agency tog sig an mig och började leta efter ett större förlag. Jag hamnade på Forum och är glad över detta beslut.

Amanda: Jag insåg att jag vill ha skrivandet som huvudsyssla. Jag sökte upp Camillas agent, som redan hade fått upp ögonen för mig. Jag skickade några kapitel och fick feedback.

Vilken feedback fick ni från förlagen?

Camilla: Jag var kaxig då jag gick till det första korrekturmötet med Forum. Jag hade ju inte fått så många kommentarer på min första bok. Men denna gång fanns det många kommentarer. Enbart första sidan innehöll femton stycken. Jag höll med om de flesta förändringarna, men vissa saker tyckte jag skulle vara med för att göra boken bättre.

Amanda: I min första bok växlade jag först mellan år 1946 och 2010 i vartannat kapitel. Förlaget tyckte att jag skulle ändra struktur för att det skulle vara lättare att följa historien. Första delen av boken handlar nu enbart om 1946 och

ANNA LINDER
diskulogen@dis.se

<http://allaharenbok.blogspot.com>
<http://camillalackberg.se>

andra delen om 2010. Det var häftigt att få hjälp och konstruktiv kritik.

Camilla: Man får hjälp att hitta uttryck som man själv inte märker att man använder för ofta. Det är bra att få hjälp att rensa bort sådant.

Amanda: Man får hjälp att klargöra sådant som man själv ser som självklart i texten.

Camilla: Elizabeth George sa att det är många som när en författardröm men att det är få som vill skriva. Det är verkligen oglamouröst att sitta och jobba med korrektur.

Amanda: Att bli författare är ingen väg till kändisskap. Man måste kunna sitta ensam och skriva.

Har ni några Bokmässeminnen?

Camilla: Jag besökte Bokmässan då jag studerade i Göteborg. Och jag var även här med min första bok. Men den gången var det enbart mamma och några släktingar som kom och pratade med mig. När jag sedan var här med min andra bok var kön till signeringen mycket lång. Det är ett starkt minne.

Amanda: Jag har varit här många gånger. Jag har ju alltid varit en liten

kulturtant. Men i år är första gången som författare.

Hur förhåller ni er till andras kritik?

Camilla: Jag har fått några hårda smällar. Och sämst recensioner fick jag vid det stora genombrottet. Om många läser en bok så måste det vara skit, verkade det nästan som om kritikerna tänkte. Jag blir alltmer okänslig för kritik. Det räcker att ha många nöjda läsare.

Amanda: Jag har lidit av debutantdepression – vid recensionsdatum undrar man om inget kommer. Efter sju dagar kom mycket negativ respons, men efter sex månader blev jag geniförklarad av DN! Jag har fått många spridda recensioner. Om alla recensioner är lika kanske det ligger något i dem.

Öppenhet

Både Camilla och Amanda är mycket öppna och frikostiga med information och hjälp till hugade författare. Camilla har en deckarskola på sin webbplats och Amanda har samlat information och länkar på sin blogg. Camilla delar även ut ett deckarstipendium.

Det bästa rådet som Amanda kan ge en aspirerande författare, och som förläggarna är mycket tacksamma över att hon delar med sig av på sin blogg, är hur viktig utformningen av manuskriptet är. Använd breda marginaler så att raderna inte blir så långa och skriv med 1,5 radavstånd. Det blir endast 10–11 ord per rad, precis som i en bok, vilket är angående att läsa än en till bredden fylld A4-sida.

Amanda: Alla mina bloggföljare har blivit antagna – alla fem! Mina bästa tips är: skriv färdigt din text, hitta en bra story, var inte blyg, planera och disponera din historia, ha ett hum om slutet och svar på vem, varför och var – det är viktigt för dramaturgin.

Camilla: Jag tror på Pay It Forward. Man vill ha med fler på tåget då det är så roligt att vara författare. 🌱

Historiens mest dramatiska århundrade

Åsa Linderborg, kulturchef på Aftonbladet, samtalar med författarna Henning Mankell och Jan Guillou om nittonhundratalets historia, nya böcker, författarskap och framtiden.

Det finns vissa likheter mellan era böcker. Båda utspelar sig i Afrika för hundra år sedan. Båda beskriver en nordbos upplevelser där. Varför har ni skrivit så lika böcker?

Jan Guillou: Jag upptäckte detta under stigande häpnad. Våra huvudpersoner hamnar båda i Afrika av en slump. De befinner sig där vid samma tidpunkt. De vill göra gott, men deltar ändå i plundringen och blir i slutändan mycket rika. Huvudpersonerna ser den ohyggliga brutalitet som de vita visar de infödda. Vi har inte sagt ett ord till varandra om böckernas innehåll.

Henning Mankell: Herregud – vi har skrivit om nästan samma sak. Men det är inte en tillfällighet. Vi försöker båda få svar på våra egna liv. Man vill veta mer om vad som hände tiden innan man föddes. Då är det naturligt att börja med år 1900. Och Boerkriget med anarkister som kastade bomber. Det finns många likheter med dagens samhälle.

Du ska skriva en krönika Jan – en släktkrönika?

Jan: Jag vill förstå 1900-talet. Henning och jag har samma politiska historia. Vi har tagit avstånd från apartheid. Vi har båda varit mycket i Afrika – jag främst i Tanzania. Hur började kolonialismen? Var den enbart av ondo?

Varför skriva om släkten i tre generationer?

Jan: Jag har skrivit 42 böcker – Henning 44 stycken. Vi har övat oss på dem.

Henning: Nu börjar skillnaderna mellan våra böcker. Min huvudperson

är en kvinna. Berättelsen bygger på en liten, sann historia. Det finns mycket noggranna skattelängder för att man skulle kunna bevisa att kolonierna var lönsamma. En vän hittade den här kvinnan i arkivet. Hon fanns med i tre år. Hon ägde den största bordellen och blev stenrik.

Jag tänker mig fem böcker om fem självständiga kvinnor. Nästa bok handlar om andra världskriget. Jag antar att våra böcker kommer att tangera även där.

Jan: Henning ska skriva fem kvinnoporträtt. Vi är lika han och jag, men jag framställs ofta som bad-guy och Henning som good-guy. Kan män skildra kvinnor? Jag tycker att vi är lika – förutom vissa uppenbara skillnader.

Henning: Jag ska få hjälp av Ebba Witt-Brattström att hitta kvinnor. Det är inte dåligt att få hjälp av henne. Kvinnor nummer två är vald, det är en dotter till en missionär. Men resten är inte valda ännu.

Jan: Jag kommer att skriva en släktkrönika om minst fem böcker och max femton.

Hur mycket research har ni gjort?

Jan: Det är bara fria fantasier. Jag har lagt mer tid på att fundera ut sätt att undvika research. Man förlägger t.ex. händelserna till periferin av historien och där det stora händer.

Varför börjar berättelsen i Bergen?

Jan: Jag hade min norska morfar och hans tre bröder som förebilder. De tog examen precis som jag skriver i boken,

men de kom från Østfold – ett tråkigt bondeland – så jag valde att flytta dem till en bättre miljö med fjordar och spännande omgivningar, valet föll på Bergen.

Vad tänker ni på då ni tänker på 1900-talet?

Henning: Fattigdom, det är orsaken till de flesta problem och oenigheter som finns i världen. Afrika och kolonialism. Att hinna ikapp utvecklingen. Att prata om 1900-talet utan att prata om fattigdom är omöjligt. Men gapet mellan fattig och rik har alltid varit statistiskt.

Utvecklingsoptimism då?

Jan: Teknisk utveckling hade kunnat användas till något gott. Många tyskar ville föra över tekniskt kunnande till kolonierna (även England) men det funkade inte så. Kolonisering är en delorsak till världskrig.

Du har tyskt arv, Jan. Är det svårt att hantera?

Jan: Jag är norskfransk, född 1944. Jag har alltid varit starkt negativ till Tyskland. Jag pratade inte tyska förrän efter 40 år, trots att jag kunde språket. Sedan upptäckte jag att tyskar i Östafrika hade ett radikalt annorlunda beteckande än briterna där. Mitt tysklandshat mildrades.

Henning: Jag har ändrat mina tankar om missionärer. Jag har upptäckt att de gjorde fantastiska insatser och att Gud fanns mer i bakgrunden.

Jan: Missionärer byggde skolor och sjukhus. Det var mycket viktigt. Själavården var mindre viktigt.

Henning: Svenska missionärer protesterade mot kung Leopolds hårdhet i Kongo. De visade civillurage.

Varför är det viktigt att prata om koloniseringen nu?

Henning: Apartheid är äntligen borta från Afrika, men nu börjar den växa i Israel i stället. Vi måste fortsätta att bekämpa den. Vi måste också se upp med Kinas framfart i Afrika. Är det en nykolonisering på gång? Varför har vi inte lärt oss något av historien?

Är det händelser i Afrika man ska oroa sig för nu?

Jan: Ja, det tror jag. Om våra farhågor besannas.

Henning: Det handlar om råvaror. En del råvaror finns enbart i Afrika. Och USA och Indien kommer inte att sitta stilla då Kina är där och härjar.

Jan: Engagemang i andra länders svårigheter är kopplat till oljan. Se bara på Libyen och Kuwait etc. Man går in med en blandning av motiv, både plundring och hjälpsamhet.

Henning: Det var en reaktion – en politisk revolution. Nu kommer en ny reaktion – en ekonomisk revolution.

Att skriva en bok tar tid. Man måste tro på sitt projekt. Ni säljer så många böcker. Hur får ni energi till fler böcker? Tvivlar ni aldrig?

Jan: Jag skriver tio sidor per dag. Jag har arbetsrutin. Jag trodde att jag var klar med bokförfattandet. Man ska inte skriva om man inte har något att säga. Men det är en ny utmaning att skriva om 1900-talet. Och att skriva släktskildringar är ovanligt i Sverige. Man spänner bågen ordenligt i slutet av karriären.

Henning: Jag tillbringar mycket tid i Afrika. Men jag skriver oavsett var jag befinner mig. Jag blir orolig och rastlös om jag inte är kreativ. Jag har fortfarande lust att berätta. Men ju äldre man blir desto viktigare är det att bestämma vad man inte ska skriva om. 🐼

MITT SVENSKA ARV

Norska författaren Unni Lindell berättar om hur det är att vara med på TV och få reda på sin släkt-historia.

TV-programmet *Vem tror du att du är?* tog mig ut på en fantastisk resa. Vi koncentrerade oss på min fars släkt. Jag var mycket ärlig i programmet och det blev känslösamt ibland. Det var så mycket jag inte visste. Det finns många svåra saker som hänt i släkten.

Min far dog då han var 64 år. Han led av depressioner och berättade aldrig om sin barndom. Men även dolda saker kan påverka släkten negativt i flera generationer. Far föddes som oäkta barn 1928 och blev bortlämnad som bebis. Han växte upp hos sin mormor och morfar.

Min fars morfar, Carl Vilhelm Theodor Lindell (1867–1957) flyttade från Linköping till Oslo 1895. Där blev han hjulmakare och sedermera norsk medborgare – något han var mycket stolt över. Han var socialdemokrat men blev kommunist 1928. Eftersom hans dotter födde ett oäkta barn blev han utfryst ur det socialdemokratiska partiet. Men det var en stor skam att vara kommunist. Han ville t.ex. att ogifta mödrar 1928 skulle få 35 kr/mån i stället för de dåvarande 30 kronorna. Det var inte populärt. Efter 1896 hade han ingen kontakt med sin svenska släkt, förutom ett brev från sin syster Thilda.

Carl Vilhelms mamma dog då han bara var några månader gammal, på Fångö, i Gryt, Valdemarsvik. Familjen hade bott på denna lilla ö, vid en gruva där båda föräldrarna, Vilhelmina Rockström och Carl Johan Larsson, jobbade. På Fångö bodde ca 120 människor, men det fanns bara tre hus där. Många bodde i jordhålor.

När jag fick se platsen och höra historien om livet på Fångö visste jag genast att jag kommer att skriva en bok om detta. De allra fattigaste jobbade på Fångö. Man fick ingen lön utan enbart mat vilket gjorde det nästintill omöjligt att komma därifrån. Många dog på Fångö. Då mamman dött måste Carl Vilhelms syster Thilda, 7 år, hjälpa till hemma och agera extra-mamma. Senare for Carl Johan Larsson till Linköping för att hitta en ny mamma åt barnen. Han gifte sig efter 10 månader med Maja-Lena och fick 7–8 barn. Detta par har många barnbarn och ättlingar. Mitt eget barnbarn heter, liksom min fars morfar, Theodor och föddes i år. Thilda fick tre barn, två dog och ett emigrerade till USA. Efter TV-programmet har jag även fått kontakt med denna släktgren. 🐼

Släktforskning

- en fascinerande historia...

ARKIVDIGITAL

Nyfotograferade kyrkböcker i färg!

- Mycket god läsbarhet
- Enkelt program
- AID & AD-Chatt
- 600.000 fler bilder/mån.

Vi fördjupar samarbetet med DIS
för att ge alla medlemmar så bra
service som möjligt!

Priser från 75:-/vecka till 1045:-/år

Webb: www.arkivdigital.se

E-post: info@arkivdigital.se

Jag måste berätta min historia

Åsa Linderborg, kulturchef på Aftonbladet, samtalar med författaren Kjell Johansson om barndomen, kärlek, sorg, frihet och nya boken *Det var inte jag*.

Hur vågade du skriva en fjärde del – en epilög till din barndomstrilogi?

– Efter många år började jag fundera på om det fanns akter kvar hos barnavårdsnämnden om min egen barndom. Det gjorde det. Det kändes viktigt att skriva den historien. Själva akten är alltså verklig.

– Visst ligger det personliga händelser bakom mycket som finns med i trilogin. Men det handlar om en roman. Att skriva exakt vad som hänt – det kan väl inte vara så svårt? Jag ljuger då jag tjänar konstnärligt på det. Jag bestämde tidigt att inte berätta vad som är sant eller falskt i böckerna. Jag vill inte stympa läsarens upplevelse.

– Skönlitteratur är en trojansk häst eftersom man kan nå ut bättre än genom att skriva exakt som det är. Jag fick reaktioner först då jag skrev skönlitterärt om arbetarklassen, men inte på tidigare tidningsartiklar.

– Jag skriver om trasproletariatet, om arbetare som inte sköter sig. Annars brukar arbetarlitteratur ofta skildra skötsamma arbetare. Eva och Einars mormor är skötsam, men inte deras mor som gifter sig med en tattare.

– Jag skriver om Midsommarkransen. Jag är född där och bor där nu. Det är en hundra år gammal förort till Stockholm. Från början var det enbart arbetarklassen som bodde här. Det har skett en gentrifiering, så nu är området bohemiskt med författare och konstnärer som bor där.

Hur blir någon med din bakgrund författare? Det var bildningslöst i trilogin. Hade du litteratur hemma?

– Ja, allt från tidningar till svårare litteratur fanns i hemmet då jag växte upp. Jag började med seriemagasin och sportböcker. Jag var runt 16 år innan jag läste vuxenlitteratur.

– Det var kanske mamma som inspirerade till författarskap. Hon var stolt. I gymnasiet var vi ett gäng som hade en läsecirkel där vi sedan även skrev egna texter och satte betyg på varandras alster. Tre av oss blev författare, en översättare, en professor i litteratur och endast två personer sysslar med annat. Man hade revanschlust. Man skulle visa sina gelikar. Det trodde ni inte va?

Har du skuld känslor för din klassresa? Är du en klassresenär?

– Det är en sorg att lämna sitt ursprung, men andra kan ha svårt att begripa det. Man får ju aldrig en retur-biljett. Det är en oerhört bra resa för en författare eftersom man har erfarenhet av två världar. Men ingen ångrar en klassresa.

Är man lyckligare i medelklassen?

– Nej, men man är lyckligare om man slipper vara fattig.

Känner du något klasskomplex? Undrar du någonsin om du hör hemma där du befinner dig?

– Då jag äter känner jag det. Nu har jag lärt mig vilka knivar och gafflar man ska använda. Och när jag äter ute får jag snabb service. Men man blir ju iakttagen.

Din bok *Huset vid Flon* har blivit dramatiserad och spelas på Stadsteatern nu.

– Ja, nu är man inne i finrummet. Jag tycker att pjäsen är bra.

Hur gick det till när du blev författare?

– Jag hade fått diktsamlingar refuse-rade så jag var över 30 år innan min första bok *Det finns en krog på vägen till varje revolution* kom ut. Jag har försörjt mig som författare sedan 1980. Innan dess arbetade jag som lärare. Men jag extraknäckte i hamnen på 1970-talet. Där kände jag glädje, solidaritet och säkerhet från arbetarna. Detta var innan moderniseringen av arbetet i hamnen. Jag arbetade även som hemsamarit under några år.

– Författare blir man på grund av såret – det blödande hjärta som man bearbetar i bok efter bok.

– Jag skriver bäst på förmiddagen. Jag skriver för hand i ett kollegieblock fram till lunch. Och sedan en period till innan tröttheten slår till vid 14–15-tiden. Jag skriver minst fem dagar i veckan. Det börjar ofta som en bild – inte en akt. Sedan föds olika romaner. Från samma bild har jag skrivit flera böcker. Sedan tar det ca sex månader då jag går runt och funderar och samlar idéer i en pärm. Det är roligt att fantisera. Sedan kommer den andra perioden. Då skriver jag första versionen. Det är inte så roligt, det ser inte bra ut. Den andra versionen ser mycket bättre ut, då får man ändra och fixa till. Men jag tycker att det är roligt med korrektur. Grammatik är roligt.

– Nu blir det inga fler böcker om släkten. ☹

Mac- och Reunionfrågor

Som macfadder får man många trevliga kontakter med släktforskare genom telefonsamtal och brev. Under släktforskardagarna i Norrköping träffade jag också många av de som jag haft kontakt med. Jag har roat mig med att lista frågor ur de senaste 39 veckornas fadderbrev – 14 stycken. Här är ett axplock.

Kan man lägga in Släktforskarförbundets skivor på Mac? Hur gör man? Hur gammal Mac klarar detta?

Det går inte utan vidare att använda Släktforskarförbundets CD-skivor på Macarna. Datorn måste ha en Intelprocessor, det har Macar tillverkade efter 2006.

Eftersom Släktforskarförbundet envisas med att ge ut CD-skivor som endast går att köra i Windows-miljö måste man på Macen installera en s.k. emulator, t.ex. Parallels, det finns fler emulatorer men jag rekommenderar Parallels. Och dessutom måste ett operativsystem, t.ex. Windows, installeras. En emulator kostar runt en tusenlapp och operativsystemet kanske ytterligare en tusenlapp.

Jag använder en MacBookPro med Parallels och operativsystemet Windows 7 och kör där DISGEN 8.2c och en del andra Windows-program. Jag kan också läsa Släktforskarförbundets CD-skivor.

Vilka släktforskningsprogram finns för Mac?

Nya släktforskningsprogram som är Mac-vänliga är Reunion och MacStamträd (Mac Family Tree). Jag rekommenderar Reunion.

Finns DISGEN i Macintosh-version?

För nyare Macar – nej!

Vad är skillnaden mellan Mac Family Tree och Reunion?

Mac Family Tree, eller MacStamträd som den svenska versionen heter, är bäst på hemsidor och s.k. html-filer.

Reunion är bättre för släktböcker och släktträd med bilder, men klarar naturligtvis även att skapa hemsidor, som t.ex. min hemsida www.kulturenanderslov.se/helge som är skapad i Reunion.

Jag skickar en uppföljning för att meddela att jag löst mitt problem med Reunion. Problemet började faktiskt med släktforskningsprogrammet jag exporterar från. Jag använde en ANSI-teckenuppsättning för den exporterade filen. Jag insåg att jag borde ha använt Ansel.

När jag använde Ansel kunde samtliga svenska, norska och finska tecken överföras till Reunion perfekt.

Går det att köra DISGEN om man har Windows på Macen?

Ja – om man har en s.k. emulator och Windows. Jag körde under drygt ett år Parallels, Windows 7 och DISGEN 8.2a. DISGEN 8.2a fungerar dock inte optimalt i den konstellationen, bl.a. går det inte att skapa fullgoda RTF-filer, där bilderna som är inlagda i DISGEN, följer med (*se eventuell lösning på nästa sida*).

Kan jag föra över mina data från PC till Mac, eller mellan olika släktforskningsprogram?

Ja – det går alltid bra att föra över ditt material med hjälp av en GEDCOM-fil.

Är Reunion ett bra program? Hur är det jämfört med DISGEN?

JA – Reunion är ett bra program – speciellt grafiken, t.ex. att skapa ett snyggt släkt- och anträd med bilder. Det är mycket enkelt att använda, saknar en svensk handledning, men har en utomordentligt bra engelsk manual i programmet.

DISGEN har sina fördelar, speciellt för att göra släktböcker, och någon kartfunktion finns inte i Reunion.

Jag har 21 stycken MacWrite-filer från 1980-talet – kan de konverteras?

Ja, skicka dem till mig så fixar jag det.

Vanliga Reunion-frågor

Några vanliga frågor från Reunion-användare är t.ex. om Reunion är kompatibelt med Lion (Mac OS X 10.7), om Reunion finns för iPhone och iPod Touch, hur man gör en bok och hur man flyttar data från Family Tree Maker eller PAF (Personal Ancestral File) till Reunion. Svar på frågorna kan finnas på Leister Productions webbplats under *Reunion 9 Support*.

Disgen 8.2 i Mac-miljö

När man gör en släktbok för utskrift skapas en RTF-fil som man sedan kan spara som en Word-fil. Har man lagt in bilder i DISGEN ska de följa med till Word-filen. Det har inte fungerat i DISGEN 8.2 på Macintosh-datorerna. Problemet är känt sedan juni 2010, och en felrapport med nr 2625 är skriven den 24 juni 2010.

Jag har nu en eventuell lösning som jag har testat och som fungerar i Mac-BookPro, OS X 10.6.8 med Parallels, OS Windows 7 och Word 2008 för Mac:

Jag skapar en Antavla, granskar och ser att bilderna är med, markerar RTF, och skriver ut. DISGEN föreslår att RTF-filen ska sparas i DgTmp-mappen, men jag väljer i stället att spara i DgPic-mappen.

Jag letar upp RTF-filen i DgPic-mappen (i Dg82Data-mappen), öppnar RTF-filen och ser att bilderna är med och sparar den sedan som en Word-fil till lämplig plats.

Bilderna är med. Hurra! Jag vill att ni som kör DISGEN 8.2 på Macintosh-datorer testat om det fungerar även på era maskiner – man vet aldrig.

ArkivDigital

Sedan någon vecka har jag, i egenskap av DIS-fadder för Mac, haft möjlighet att testa ArkivDigital i Mac-miljö. Det fungerar alldeles utomordentligt med undantag för en liten detalj. *Skapa bild*-funktionen fungerar nämligen inte som det var tänkt.

ArkivDigital är medvetna om problemet och håller på att titta på en lösning. Tills den permanenta lösningen är klar kan man kringgå problemet genom att göra en enkel skärmdump.

1. Tryck samtidigt ner tangenterna *Cmd + Shift + 4*.
2. Markera med musen ytan som skall kopieras.
3. Släpp och skärmdumpen sparas på skrivbordet.
4. Välj *Öppna med* Adobe Photoshop (eller annat bildbehandlingsprogram).
5. Behandla, beskär och spara som en jpeg.

Indexerade gårdar in i Disgen

Tack vare Malin Edström och flera hundra andra flitiga DIS-medlemmar kommer byar, gårdar och torp att införlivas i en kommande version av Disgen. Med ökad takt i indexeringen kan funktionen snabbt bli verkligt kraftfull.

Som en av de flitigaste indexerarna har Malin Edström i Lidingö anmält intresse för så många församlingar att det skulle räcka ända till 2014. Men ambitionen är att bli klar under 2012 och nu ska takten skruvas upp i DIS och Genlines GIDx-projekt. Av cirka 2 700 församlingar har ungefär 1 800 indexerats. Sex län är klara med städer och allt, men en hel del stadsförsamlingar återstår och ganska mycket av Västergötland.

En församling per månad, det är vad Malin Edström avverkar. Mer än en husförhörlängd per dag gör hon inte. Under somrarna i Bohuslän indexerar hon inte alls, så arbetet är inte så betungande och slukar inte all tid.

– Det beror lite på vad jag gör i övrigt. Det kan vara en 15–30 längder per församling, det varierar ju. Är de någorlunda lättlästa går det fort, medan andra knappt går att läsa. En del är kråkigt och halvskrivet, de skriver inte ut hela namnen.

Det är församlingar i just Bohuslän som Malin valt att indexera, förutom Lidingö. Slakten på farfars sida kom från Orust och där ligger också sommarstugan. Längre norrut känner hon sig inte tillräckligt förtrogen med dialekten för att kunna avkoda gamla stavningar av torp och gårdar, inte heller längre söderut mot Göteborg.

– Man måste kunna språket, det är ganska viktigt. Det kan vara namn som liknar varandra men har olika betydelser och är helt olika gårdar eller torp.

Är man bara noggrann med första längden i varje församling blir det ganska lätt att arbeta sig bakåt i tiden, tycker Malin. De uppgifter som matats in för en längd kan enkelt kopieras till nästa. Sedan får man

komplettera, ändra och stryka när det krävs. Men ofta går 90 procent att återanvända, uppskattar hon.

Gammal skrivstil kan hon tyda sedan tidigare, efter en mångårig forskarmöda som lett fram till en databas med i dag 55 000 namn! Blir det svårt beror det oftast på att mormonerna filmat dåligt eller att prästerna slarvat.

JUST NU LIGGER 7 MILJONER POSTER i DISPOS, som man kan länka till. Man kan söka på bynamn och få upp alla församlingar med namnet i. Det fungerar nu mot Gensline, Arkiv Digital och Svar (även om synkningen till det senare upplevs som lite krånglig). En testversion mot Ancestry är också på gång, förklarar Olof Cronberg, som driver projektet för DIS räkning.

– Det är rätt fantastiskt. När man indexerat i GIDx kan man bara skriva in ett bynamn och årtal och hamna direkt på rätt sida i husförhörlängden, säger Olof Cronberg.

– Amerikanerna bara väntar på att vi lanserar detta, de som har svenska anor tycker att Ancestry är krångligare än Gensline.

När projektet väl är klart innebär det den största systematiska dammsugning som gjorts av våra husförhörlängder. Dessutom ett fantastiskt ortnamnsregister för andra forskare, påpekar Olof Cronberg. Men alla namnformer kommer inte att finnas för sökning, de ska normeras i någon mån. Den som vill hitta alla gamla namnformer får själv gå in på sidorna.

– Vi har under arbetets gång konstaterat att ortnamnskicket ser ganska olika ut i olika delar av landet. Principerna för hur man lägger upp husförhörlängderna har också varierat ganska mycket. I Blekinge numrerades till exempel gårdarna löpande. I delar av Mellansverige hade man också gårdsnummer, men de ändrades från år till år.

TOTALT HAR UNGEFÄR 350 INDEXERARE varit aktiva sedan starten. De uppgifter som Malin Edström och övriga matar in

är namn på byar, gårdar, torp och backstugor. För soldat- och båtsmanstorp anges nummer om de finns med. I städer anges namn och nummer på gator.

Städerna är en sak för sig, där gatorna löper kors och tvärs och inte är geografiskt skilda från varandra som byar och gårdar.

– Jag har gjort Lysekil, och när allt kring Uddevalla är klart lär jag få göra staden också, säger Malin utan att hänga läpp för det.

Får man guldstjärna när man gör städer?

– Nej. Men det är ett annat tänk. Man går på gatunamn och kvarter, man känner inte igen sig på samma sätt som i en landsförsamling. Man får göra på annat sätt, gå gatan fram i tankarna.

Under de tre år som Malin indexerat har verktyget förfinats gång på gång och nu går det som en dans, tycker hon. Olof Cronberg hoppas att de som provat i början och tyckt att det var krångligt ska ge indexeringen en andra chans.

När allt är klart har Malin Edström indexerat ett trettiootal församlingar. Men ingen ska känna att man behöver vara lika effektiv och uthållig som hon och andra storindexerare.

– Målet är att få lite mer fart på det här och komma långt under 2012. Om hundra forskare gör två-tre församlingar vardera blir det en stor skjuts framåt, säger Olof Cronberg.

Belöningen för mödan är att man gör forskarkollegor och framtida forskare en ovärderlig tjänst. En symbolisk uppmuntran i form av kaffekuponger utgår, plus presentkort på böcker och skivor som lottas ut varje kvartal. Och de som indexerar får gratis tillgång till Gensline under tiden. Plus CD-skivan Sveriges ortnamn. Och när allt är klart får förstås DIS medlemmar gratis tillgång till de registrerade posterna.

När det indexerade materialet kommer med i DISGEN är i dagsläget inte klart. Det pågår en större ombyggnad av programmet, uppger DIS ordförande Daniel Berglund.

– Sedan kommer du inte att behöva lägga upp alla gårdar med mera under

socknarna, utan allt det arbetet är gjort tack vare GIDx-projektet. Som DISGEN-användare behöver du bara plocka och välja.

OCH ARBETET ÄR INTE BARA ETT ENHANDA inknappande av namn. Man lär sig mer om "sin" socken och den som har ögonen med sig kan göra intressanta upptäckter i förbifarten under indexeringens gång. Malin Edström har inte sneplat så mycket på personnamn och annat, men glädjer sig varje gång en församling är avverkad.

– Det är jätteroligt när första längden i en församling är klar. När det är fem längder kvar är det pest, men då lägger jag i en högre växel: "Jag ska banne mig bli klar!"

Malins tips

1. Välj församlingar du är förtrogen med.
2. Kolla att längderna är någorlunda läsbara innan du anmäler dig för indexering.
3. Leta rätt på och tryck ut bya- och gårdsregister. Finns oftast inte i de senare längderna.
4. Börja med den senaste längden. Var noggrann så sparar du mycket arbete senare.
5. Använd även kartor (t.ex. Lantmäteriet på webben), hembygds litteratur och arkivguider som stöd.
6. Är du osäker på ett namn, sätt frågetecken efter. Det kan sedan tas bort när du hittar rätt i en annan längd.
7. Ta en paus när det kör ihop sig. Efter ett par dagar kan du se med nya ögon.

Så här hjälper du till

1. Gå in på DIS hemsida www.dis.se.
2. Välj *Projekt > GIDx – Gårdsindexering*.
3. Välj en eller flera församlingar i listan över församlingar som återstår att indexera.
4. Där står också hur du "adopterar" en församling och hur du kommer igång. Du är välkommen även om du bara kan eller vill indexera någon enstaka församling. 🍷

Bild: Claes-Göran Bergstrand

Stora daldansen det sista bondeupproret 1743

ÅR HAR EN GRUNDLAGSREFORM GENOMFÖRTS I SVERIGE, SOM BLAND annat slår vakt om medborgarnas rättigheter i förhållande till myndigheter och lagstiftande politiker. Det innebär en förstärkning av offentlighetsprincipen, vilken är ett starkt fundament i vår grundlag. Detta sker 245 år efter att denna viktiga lag "föddes". I december 1766 beslutade nämligen riksdagen att inskriva den i svensk grundlag, och Sverige blev därmed det första land i världen att införa en sådan frihetslag. Men varför, och hur kom den till? Det finns en intressant historia bakom detta, i vilken en anfader till min farfar har en plats.

Böndernas misstro växer

Sveriges sista stora bondeuppror ägde rum under den så kallade Frihetstiden (1719–1772), då makten hade överförts från en enväldig kung till riksdagen. Upproret har blivit kallat *Stora daldansen* i litteraturen. Men det var ingen vanlig folkdans det handlade om, fastmer ett

uppror bland folket grundat i ett starkt rättfärdighetspatos. Man kom från olika delar av Mellansverige, men dalabönderna spelade en central roll. På försommaren 1743 marscherade fler än 5 000 bönder och soldater till Stockholm för att få klarhet i hur, och på vilka grunder, regeringen hade fattat sina beslut angående kriget mot Ryssland – det så kallade *Hattarnas krig*. Att dalkarlarna var särskilt angelägna berodde delvis på att Hattpartiet hade infört inskränkningar i deras fria handel med norrmännen.

Redan i början av 1742 märktes betänkliga rörelser i socknarna kring Siljan och den 21 juli samlades dalabönderna egenmäktigt till allmänt landsting i Falun. Där uppsattes riksdagsbesvären och man utsåg en av de mest framträdande bönderna, Skinnar Per Andersson från Sollerön, till riksdagsombud för en stor del av länet. En annan ledare var Gisslar Erik Hansson från Vikarbyn. Kravet från dalfolket gällde att de inte skulle låta sina soldater gå ut i kriget förän generalerna blivit straffade för sin

misskötsel av fälttåget i östra Finland. I mars 1743 var böndernas representanter i Stockholm för att förhandla med regeringen. Det gick trögt och domen över generalerna dröjde. Därför ville bönderna sammankalla till ett nytt landsting. Det kom till stånd den 12 april i Leksand. Där kungjorde länets landshövding, Carl Gustaf Wennerstedt, regeringens befallning om dalregementets uppbrott för att bege sig till Västerbotten, och han manade till lydnad. Men bönderna var rasande och protesterade. När han kort därefter förnyade uppbrottsordern fick oroligheterna ett utbrott.

Vid detta tillfälle formulerades det så kallade "dalebrevet" i vilket bönderna krävde tronföljdsfrågans lösning till förmån för den danske kronprinsen och ett beslut med anledning av generalernas förbrytelser. Det undertecknades av representanter från 24 socknar, där Gisslar Erik Hansson representerade Rättvik, och överlämnades till landshövdingen. När detta kom till riksrådets kännedom beslöt man att skicka ett varningsbrev

till Dalarna och samtidigt ändra marschordern från Västerbotten till Gävle. Men detta accepterades inte av dalkarlarna och konflikten trappades upp.

Riksdagsmän försöker lugna

Inte alla i Dalarna var för upproret. Där fanns de som ville lugna de upprörda dalkarlarna. En av dem var bonden och kopparskrivaren Johan Persson från Enbacka i Stora Tuna socken. Han var en fredens man och gjorde en enastående karriär då han blev invald i riksdagens fredsvänliga Mössparti som representant för Stora Tuna. Men tvärs emot förväntningarna röstade han med Hattpartiet, att Sverige skulle gå i krig mot Ryssland. Han svek alltså sitt eget partis linje i frågan. Detta gjorde honom till en kontroversiell person i Dalarna. När han senare, vid mötet i Falun 1742, försökte förmå bönderna att lugna sig, blev han sedd som en förrädare och man krävde hans avgång från riksdagen.

Året efter, vid landstinget i Leksand, försökte Johan och Gatu Erik från Tällberg förmå de samlade bönderna att inte gå ner till Stockholm för att protestera. Men de fick inget gehör utan blev istället svårt misshandlade. Gatu Erik var nära att mista livet, och Johan fick håret avslitit och blev inspärrad, men han lyckades fly till prostgården. Bondeupproret kunde inte hejdas.

Erik Tång – bonde och soldat

Många av upprorsmännen kom från socknarna runt Siljan. En av dem var Erik Olsson, född 1682 i Västbjörka. Västbjörka ligger ett par kilometer nordväst om Vikarbyn, efter vägen mot Röjeråsen, och var vid denna tid en typisk bondby med omkring 150 bybor för-

delade på 22 gårdar. Erik var min farfars morfars farfars far. Hans föräldrar hette Olof Ersson Tång och Håll Kerstin Jonsdotter. Fadern var musketerare (jmf infanterist) vid Mora kompani. År 1693 flyttade familjen till Tammeråsen – en liten skogsby med omkring 30 bybor fördelade på nio gårdar längst väster ut i Rättviks socken. Men där gick den så kallade Allmänvägen förbi, vilken var den viktigaste vägförbindelsen mellan Kopparberget (Falun) och Mora i Ovansiljan under 1600-talet. På det sättet hade man kontakt med omvärlden även om byn låg lite ensligt. Ett par månader efter att de anlant föddes Eriks syster Anna. Då fadern ofta var borta från hemmet fick Erik tidigt hjälpa till på gården. Olof Tång avancerade till sergeant och tog då namnet Fagerberg. Men han fick en allt sämre hälsa och 1704 blev han avskedad på grund av detta. Enda sonen Erik hade då tagit över som husbonde på gården, och 1703 gifte han sig med Karin Andersdotter från Sjurberg. De fick fem barn och tre av sönerna blev senare soldater vid Mora kompani.

När Erik var 27 år lejdes han som soldat vid Mora kompani på roten i Västbjörka och fick soldatnamnet Tång (troligen en ställning för muskötén). Han var musketerare, som sin far. Men Erik hade besvär med astma och fick allt svårare att utföra soldattjänsten. Hans kroppskrafter försvagades, och vid rekryteringen i Falun 1724 blev han därför kasserad. Nu återgick Erik till bondgården hemma hos familjen i Tammeråsen. Fadern blev samtidigt inlagd på Krigsmanshuset i Vadstena där han vårdades till sin död 1727.

År 1729 flyttade Erik med familjen till Sjurberg (skrevs Skiörberg och kan

betyda "skatberget"), som då var en liten by med fem gårdar vid Siljans strand strax väster om Rättvik. Med i flytten var hans mor som blivit änka. Han blev nu bonde på den gård som kom att kallas Tånggården. På den gården bodde min farfars förfäder fram till 1885. I början av 1900-talet bodde arkitekten och professorn Isak Gustaf Clason med sin familj på gården. Vid den tiden besöktes gården, nu och då, av kultureliten i Sverige, och därigenom kom den att få stor betydelse för turistlivet i Rättviksbygden. Än idag är den bebodd och heter Tånggården. År 1986 förklarade Riksantikvarieämbetet gården som byggnadsminne, vilken visar upp en typisk kringbyggd Dalagård från 1800-talet.

Ett orättfärdigt krig

Eriks två äldsta söner deltog i krigsarmén som bestod av 8 000 svenska och finska soldater. Utan förvarning hade nämligen Sverige förklarat krig mot Ryssland vid den ryska gränsen den 8 augusti 1741. Avsikten var att marschera mot S:t Petersburg för att utlösa en statskupp. Men innan några strider ens hade börjat så dog sönerna efter åtta dagar, troligtvis av någon sjukdom. Detta krig – hur det startades och hur illa det genomfördes – var den främsta orsaken till bondeupproret i Stockholm.

Erik miste två av sina söner i ett högst tvivelaktigt krig och familjen sörjde på Tånggården. Men året 1743 skulle bli ännu ett svårt och dramatiskt år för Erik. Hans mor dog i januari, 90 år gammal, och hustrun Karin dog en månad senare i hjärnhinneinflammation. Nu var han änkeman vid 60 års ålder och led alltmer av astma. Men allt detta hindrade honom inte från att delta i bondeupproret

➔ på sommaren, då dalkarlarna, tillsammans med andra, gick ner till Stockholm för att förhandla med de myndiga herrarna. När kallelsen nådde Sjurberg lämnade Erik hemmet och de tre barnen och anslöt sig till andra bönder från byarna runt Siljan för att gå ner till Falun.

Stora daldansen

Den 30 maj 1743 sammankallade man, genom budkavlar, invånarna i hela övre Dalarna att gå man ur huse. I Rättvik var det uppsamling söndagen den 5 juni med ett möte som öppnades av sergeanten vid Rättviks kompani, Heindrich Richman. Här utdelades vapen och ammunition till bönderna. Soldater gjorde nu gemensam sak med dessa, och den 8 juni ryckte upprorshären in i Falun där man förberedde sig och erhöll en fast organisation.

Lördagen den 11 juni började så den långa protestmarschen mot Stockholm. När de kommit till gästgivargården i Tibble-Kungsängen, efter en dryg veckas marscherande, formulerades i en skrivelse de frågor man ville ta upp med regeringen. Den var skarpt formulerad och berörde känsliga områden. Man fick två dagar på sig att förhandla och därefter skulle allmogen tåga ut ur staden. Ledarna för uppvaktningen hade framgång i förhandlingarna och blev lovade att "en kommission förordnas att skyndsammeliggen och allrasist inom 8 dagar rannsaka och döma dem vilka allt detta åstadkommit." (Punkt 1 i protokollet).

Därifrån fortsatte marschen in mot Stockholm, och nu hade över tusen allmogemän försökt ta sig till Stockholm sjövägen för att bistå dalkarlarna. Men de blev hindrade av flottans fartyg. När hären kom till Norrtull stod kungen,

Fredrik I, där och försökte lugna den upprörda hopen. Men de drog vidare mot Slottet, beväpnade med bössor, klubbor och yxor, samtidigt som skräckslagna människor flydde från huvudstaden.

Värsta massakern i Sverige

Den 22 juni stod bondehären på Norrmalmstorg (nuvarande Gustaf Adolfs torg) grupperade under sina sockenfanor. Det var onsdagen före midsommar. Nu fördes indelta regementen fram med 2000 man och de båda styrkorna stod front mot front. Samtidigt pågick förhandlingar mellan regeringen och upprorsledarna. Och även nu var det Johan Persson från Enbacka som försökte lugna bönderna. Men de krävde att han skulle tala för deras sak inför de styrande. Förhandlingarna ledde ingen vart. När så kungen gav order om att bönderna skulle avväpnas uppstod en skottväxling mellan en bonde och en officer, som resulterade i att bonden dog.

Nu bröt helvetet löst. Några förband vägrade att skjuta på sina landsmän, men andra öppnade eld mot den stora hopen med både handeldvapen och kanoner. Det uppstod ett inferno på torget, som snabbt fylldes av döda och sårade bönder. De som kunde flydde i panik in på sidogatorna där de förföljdes och höggs ner av kavallerister. Andra hoppade i Strömmen och drunknade. Omkring 140 allmogemän dödades (att jämföra med Stockholms blodbad 1520 då 82 män dog), så även ett flertal militärer. Femhundra sårades och tusentals blev fängslade.

Flera sjukhus i staden fylldes med alla sårade. Erik Tång, som var bland de sårade, blev inlagd på St Johannes sjukhus på Kungsholmen den 28 juli, där han

fick ligga några veckor. Den 17 augusti samlade myndigheterna ihop dalkarlarna och de fördes ut ur staden under militär eskort, och nu började den långa vandringen tillbaka till Dalarna för de slokörade upprorsmännen. Många led fortfarande av sina sår och flera dog efter vägen. En av dessa var Gisslar Erik Hanssons åldrige far. Väl hemma på Tånggården i Sjurberg gifte Erik om sig med den 48-åriga pigan Kerstin Carlsdotter från Altsarbyn. Med försvagade krafter skötte han nu gården, med hjälp av sin yngsta hemmavarande son.

Upprørsledarna, med Skinnar Per Andersson och Gisslar Erik Hansson i spetsen, satt i långa förhör som slutade med att de dömdes till döden. De avrättades i Stockholm den 30 december samma år efter denna, kanske värsta, massakern i Sveriges historia.

Även för Johan Persson blev det ett snöpligt slut. Då han betraktades som en av dalabönderna av regeringen, och därför hölls ansvarig för utgången av upproret, blev han misstänkt som en landsförrädare och dömdes till döden. Han fängslades, men innan domen verkställdes dog han.

Politikerna svek sina löften

Allmogeupproret var inte främst framkallat av ett lokalt missnöje med skatter, tullar och missväxt m.m., som hävdas i olika historiska beskrivningar, utan det hade högst seriösa avsikter med politiska undertoner. Det hade nämligen vuxit fram en stark folkopinion i landet, som krävde att riksdagens hemliga protokoll skulle offentliggöras så att man fick klarhet i "hur Sverige kommit i krig med Ryssland utan att detta land på något vis hotat Sverige." När kriget visade sig bli

Tånggården i Sjurberg.

Foto: Claes-Göran Bergstrand

ett totalt fiasko – Ryssland besegrade Sverige – började folket avkräva sina riksdagsmän ansvar för krigets igångsättande och genomförande. Man krävde helt enkelt insyn i riksdagsprotokollen. Men eftersom upproret slogs ned, hade samtidens politiker ingen tanke på att rätta sig efter löftet i förhandlingsprotokollet och man svek därmed sina egna medborgare. Detta blev en dubbel börda att bära för de besvikna dalkarlarna.

Det är förståeligt att Erik Tång ville engagera sig i denna sak, som främst gällde på vilka grunder Sveriges riksdag hade fattat beslut om att gå i krig mot Ryssland. Hans båda söner hade ju dött i detta "orättfärdiga" krig, och som soldat var han väl insatt i problematiken. Som den sanna dalkarl han var, ville han vara med och få klarhet i denna allvarliga fråga.

Ett positivt resultat

Dalaupproret fick emellertid en positiv följdverkan i och med att den politiska makten i riksdagen ändrades 1764, när det fredsvänliga Mösspartiet kom i majoritet. En av partiets första åtgärder var att ge offentlighet åt riksdagens proto-

koll och alla andra offentliga handlingar. Två år senare röstades offentlighetsprincipen igenom som en del i tryckfrihetsförordningen som gäller än i dag. Härigenom kan man hävda att "Stora daldansen" banade väg för dessa vitt omtalade grundlagar. Hovrättspresidenten Johan Hirschfeldt sade i ett minnestal hållet 1996, "1766 års förordning angående Skriv- och Tryckfriheten fick ställning av fundamentallag i enlighet med ett samma år tillskapat grundlagsbegrepp. Att dessa bestämmelser lades fast just i grundlag har kommit att bli av stor betydelse."

Min avlägsna släkting, Erik Olsson Tång, dog 1760 i en astmaattack, 78 år gammal. Erik fick alltså aldrig uppleva den konstitutionella seger som upproret troligen hade medverkat till. Men när denna viktiga lag kom till var det en del i en process som har lett fram till det öppna och demokratiska samhälle vi har idag. Må hända har vi anledning att skänka en tacksamhetens tanke till dessa "upproriska" dalkarlar, som med sitt engagemang och blod, banade väg för detta viktiga riksdagsbeslut. 🌿

Källor

Boken Dalupproret 1743 - "Stora daldansen", utgiven av UKF 1993. Wikipedia, Offentlighetsprincipen 1766. Rättviksboken. Rättviks församlingsböcker. Borlänge Tidning 4/4 1981. Sveriges släktforskarförbunds årsbok 1991.

Man slutar aldrig att förvånas

MATHIAS GYLLENSTEEN SÖDERSTRÖM
mathias@noxit.se

I två tidigare artiklar i Diskulogen har jag berättat om mitt första år som släktforskare och min jakt på den röda tråden i släkten. I båda artiklarna har jag försökt berätta om Waldemar Allström och hans liv.

Det är svårt att korrekt skildra en enskild människas liv med enbart kyrkoböcker och andra offentliga handlingar som grund. Vad som skildrar en person rättvist är oftast det folk berättar och skriver ned om/till varandra i olika former av dokument och brev.

I min förra artikel blev det lite fel då jag skrev att Waldemar Allström blev amerikansk medborgare några år innan han var i Danmark och krigade. Flera uppmärksamma läsare mailade mig och påpekade detta.

Jag tycker att det verkar som om många av de amerikanska längderna många gånger innehåller felaktiga uppgifter. Vid ett tillfälle anges Waldemar vara från Ryssland, vilket vi vet med säkerhet är felaktigt. Om Waldemar nu verkligen var i Danmark under kriget så borde det finnas mer information om detta i de danska arkiven, men något lämpligt sådant har jag inte funnit. Tills vidare får jag ta uppgifterna om Danmark med en nypa salt tills jag har mer belägg för detta.

Oväntade källor

Strax efter min förra artikel i Diskulogen kom det ett mail till mig från en kvinna i Ramsberg som funnit en träff med mitt släktträd på www.genvagar.nu. Hon härstammade från Waldemar Allströms morbrors släktled. Ericsson-släkten på Ramsberg herrgård. Vi utbytte lite information med varandra och till slut kom det fram att Ramsberg herrgård har ett alldeles eget privat gårdsarkiv som är över 200 år gammalt. Allt från räkenskaper till testamenten finns där.

Man har också tagit till vara på gamla brev som skickats inom släkten och det var här det blev intressant för min del. Man återfann originalbrev som C-G Allström skrivit till sin sväger.

Jag fann också brev från Waldemar och Carl-Magnus Allström i Amerika. Breven var detaljrika och beskrev brödernas goda kontakt med varandra och att de slitit hårt där borta. Waldemar verkar vara den mer livliga av bröderna. Detta bekräftar också en kusin till dem båda i ett brev hem till sin farbror. Han skriver: "Waldemar Allström tjänar under stundom mycket pengar, ser ej gammal ut och lär vara väl gift, men tror jag ej ännu han lärt sig konsten att vara rädd och aktsam om hvad han förtjenar."

I arkivet i Ramsberg dök det upp ännu ett fynd som gjorde att jag blev tvungen att redigera om hela boken som jag skriver. Waldemar och Carl-Magnus bror Hjalmar skickade ett brev till sin morbror, som bevarats i arkivet. Brevet var skrivet på engelska och undertecknat W.H. Bennett i Australien.

Det är först när W.H. Bennett skriver om sin brevkontakt med bröderna i Amerika som man förstår att W.H. Bennett och Hjalmar Allström är samma person. Även i några brev som Carl-Magnus skriver så omnämns Hjalmar i Australien.

Den bild jag fått av dessa personer har genom breven fått ändras radikalt. Kapten C-G Allström, fadern till bröderna Carl-Magnus, Waldemar och Hjalmar var en skicklig brevskrivare. Det finns en flera år lång brevväxling mellan C-G Allström och hans sväger Carl Ericsson bevarad. Han retar upp sin sväger, som i flera brev tappar besinningen och i frustration kallar Allström för både det ena och det andra. Brukspatron Ericsson kan med facit i hand ha haft mycket goda anledningar till att ha brusat upp eftersom kapten Allström lär ha uppfattats som ekonomiskt vårdslös. Patron Ericsson förvaldade bland annat de tre barnens arv efter modern, men det ville nog Allström förvalta själv för sina barns räkning. Med

åren blev de båda svägrarna allt vänligare mot varandra i breven vilket kanske borde tyda på någon slags muntlig försoning mellan dem båda.

Ramsberg herrgård

Två veckor efter min första kontakt med Margareta Ericsson på Ramsberg gjorde jag slag i saken och besökte henne och det intressanta arkiv hon bjudit in mig till. Jag tog med mig en god vän som delar mitt intresse för historia och framförallt släktforskning.

Margareta hade redan förberett flera pärmar med brev när vi körde upp på infarten till herrgården. Efter en kopp förmiddagskaffe med hembakat dök vi ned i arkiven som jag sett fram emot att få rota i. Det var först när jag fick se hur mycket det fanns att gräva i som jag förstod att detta var en riktig guldgruva för mig som amatörsläktforskare. Vem kan ha sådan tur att man får dyka ned i bevarade brevsamlingar från 1830-talet?

Den enda besvikelsen var att det inte fanns några foton som jag hoppats på. Tänk om jag hade haft sån tur att det fanns en bild på kapten Allström!

Det allra roligaste med mitt besök på Ramsberg, bortsett från all den intressanta information jag fick ta del av, är att jag nu har fått en släktforskarvän. En släktforskare som är lika intresserad som jag själv av att finna ättlingar till just dessa tre bröder.

Jag och Margareta har nu mailkontakt och delar med oss av våra nya fynd. Vi har också lyckats finna en man i Australien, som är gift med en av Hjalmars (W.H. Bennett) ättlingar. Släktforskaren Brian Gilroy i Australien har försett både mig och Margareta med många färdiga släktled som jag tror vi båda uppskattar lika mycket.

Den australiensiska släkten

En av historierna Brian delat med sig av handlar om Robert Shute (1893–1950), barnbarn till Hjalmar Allström. Robert Shute föddes i den lilla staden Mutt-

Ramsberg Herrgård.

Foto: Mathias G. Söderström

Gårdsarkivet.

Foto: Mathias G. Söderström

Mathias och Margaretha Ericsson. Foto: Mathias G. Söderström

burra i Queensland, Australien. Han gick med i den australiensiska armén och blev militärpolis i Papua Nya Guinea. Den 4 november 1950 beslutade han sig för att åka ut och fiska. Precis som Mick, Crocodile Dundee, fick han för sig att fiska med dynamit. Men något gick snett och Robert omkom.

Detta är en av alla otroliga historier som jag fått ta del av genom att Margareta Ericsson fann mitt släktträd på www.genvagar.nu vilket ledde mig till Ramsberg och alla de bevarade breven. I dag har jag, med Brian Gilroys hjälp, kunnat lägga in omkring 150 ättlingar till Hjalmar i mitt släktträd. Mitt bokprojekt får skjutas på framtiden. Jag har insett att om man ska skriva en släktbok är det viktigt att så mycket som möjligt kommer med redan från början och framför allt så måste den innehålla korrekt information.

Jag har stora förhoppningar om att få ta del av många fler historier från de australiensiska släktingarna och att kunna gräva djupare i hur det kommer sig att så många av dem gick med i den australiensiska armén. Under de två världskrigen omkom flera Allströmmättlingar från Australien. En av dem var Albert Edward Rycen (1897–1916) som avled på General Hospital, Bulford, i England där han också ligger begravd på Bulford Church Cemetery. Rycen var barnbarn till Hjalmar och son till Mary Elizabeth Bennett (1864–1899).

Detsomintresserar mig allra mest med den australiensiska släkten är Hjalmar namnbyte. Varför bytte han namn? William Hamilton Bennett är väldigt olik Erik Gustaf Hjalmar Allström. Namn-

bytet kanske ingav mer respekt när han arbetade som förman på en stor ranch i Muttaborra? Bröderna som hamnade i Amerika behöll sina namn och ändrade enbart efternamnet till Allstrom.

Den danska släkten

Min morfar Arne Gyllenstein Hansen, var född utanför Köpenhamn i Danmark, vilket fick mig att försöka lära mig söka i de danska arkiven. Framgångarna att finna uppgifter på egen hand uteblev, men efter ett inlägg på DIS-Danmark fick jag kontakt med en kvinna som guidade mig genom de danska arkiven.

Jag har börjat förstå hur man söker nu, men skillnaderna mellan de svenska och danska arkiven är stora. Jag inser nu hur lyckligt lottade vi är i Sverige som har så bra kyrkoböcker och arkiv att söka i.

Min morfars farmor hette Camilla Edvardine Henriette Scheibler och var född i Ballum, Tønder, Danmark. Namnet Scheibler är inte så vanligt och det tyskklingande namnet fångade mitt intresse. En Googlesökning på namnet gav några intressanta träffar, men ledde inte till någon av mina kända anor.

Genom min kontakt på DIS-Danmark fick jag några generationer Scheibler till och det visade sig att en Gustav Adolf Scheibler från Liège, Belgien hade bostatt sig i Köpenhamn. Nu kunde jag se en koppling till den kända tygsläkten Scheibler, som bland annat hade en stor fabrik i Lodz, Polen (då Tyskland). Med denna koppling fanns det mycket färdigforskat material tillgängligt. En stor del av nöjet var redan klart, men nu fick jag reda på mer om mitt ursprung.

Gustav Adolf Scheiblers farmor var den kända tyska kokboksförfattaren Anna Sophia Wilhelmina Koblanck (Scheibler). När hon levde lär hennes kokbok om tysk husmanskost ha varit den allra kändaste och mest omtalade.

Min kontakt från DIS-Danmark var ovanligt hjälpsam och det skulle snart visa sig att hon kunde se vissa långsökta anknytningar till Gustav Adolf Scheibler, som var skraddarmästare på Christianshavns fängelse. En av hennes anor ska under samma tidsperiod ha vistats på just Christianshavns fängelse. Kunde rentav våra förfäder ha mött varandra?

Delad glädje är dubbel glädje!

Nu har jag några år av släktforskande bakom mig och jag har insett att detta är något jag kommer att fortsätta med. Att skaffa sig kunskap om sina rötter och få dela med sig av dessa till andra intresserade är väldigt stimulerande. Att kunna hjälpa andra, så som jag själv har fått hjälp och blivit ledsagad är minst lika givande.

Jag vet att det är många runtom i vårt avlånga land som sitter med så mycket färdigt släktforskningsunderlag eller kanske rent av ett privat arkiv som det i Ramsberg, men inte förstår värdet i att dela med sig av detta. Tänk vilka historier som riskerar att förglömmas om man inte sprider informationen vidare! Jag önskar att fler kunde få uppleva den glädje och spänning jag fick uppleva vid mitt besök i Ramsberg. Delad glädje är dubbel glädje! 🌱

Den engelska TV-serien Who Do You Think You Are, som undersöker olika kändisars anor, har sänts i England sedan 2004 och har även fått flera efterföljare i andra länder, även i Skandinavien.

I England har serien gett släktforskningen ett stort uppsving och både en släktforskningstidning och en årlig släktforskningsmässa, Who Do You Think You Are Live, har startats. Mässan har ägt rum varje år sedan 2006 i Olympia-utställningshallarna (f.d. kapplöpningsarena) i Kensington, London.

Upplägget liknar de svenska, årliga Släktforskar-dagarna, med deltagare från olika släktforskarföreningar, historiska sällskap, arkiv och företag. Här ges även föredrag och workshops i olika ämnen, dock är inträdet betydligt högre än på Släktforskar-dagarna. Evenemangets huvudsponsorer är BBC Magazines, Ancestry, Society of Genealogists med flera.

Foto: AK Schander

Anna-Karin Schander
annakarinsgenealogicalpodcast@gmail.com

Mässlokalen under Who Do You Think You Are - Live. Who Do You Think You Are Live är ett trevligt och sevärt evenemang som nästa år äger rum den 24-26 februari i Olympia National Hall. Alla släktforskningsintresserade som är i London vid den tiden borde göra ett besök.

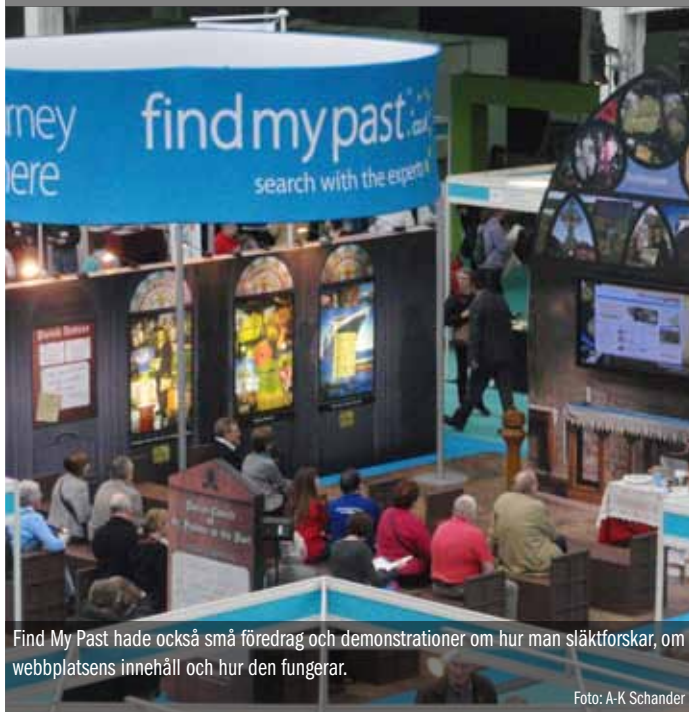
Foto: Anna-Karin Schander

Ancestry, med en omfattande samling av brittiskt material, hade en av de största monterarna på utställningen och många besökare. De hade även en speciell lounge på andra våningen där Ancestry-abonnenter kunde träffas, koppla av och diskutera sin forskning. Foto: A-K Schander

Find My Past har också mycket engelskt material (folkräkningar, militära handlingar och kyrkoböcker) på Internet. Vid deras monter gavs rikliga tillfällen för besökarna att få information och titta i databaserna. Personalen var klädd i tidstypiska 1800-talskläder. Foto: A-K Schander

Find My Past hade också små föreläsningar och demonstrationer om hur man släktforskar, om webbplatsens innehåll och hur den fungerar.

Foto: A-K Schander

Lisa Louise Cook från San Francisco är värd för Genealogy Gems Podcast. Hon höll en föreläsning om hur man använder Google i släktforskning. Hon har även skrivit en bok i ämnet.

Foto: A-K Schander

Ett populärt inslag var "Fråga en expert" där besökarna kunde boka ett 20 minuters samtal med sakkunniga från The Society of Genealogists, som kunde ge råd om deras släktforskning. Köerna ringlade långa till detta evenemang.

Foto: A-K Schander

Första och andra världskriget berörde många britters liv, så föreningar och institutioner som tillvaratar detta arv hade en framträdande plats på mässan. Commonwealth War Graves Commission tillvaratar gravar över soldater från brittiska samväldet. Foto: A-K Schander

Ett annat populärt inslag var intervjuer med personer från TV-serien Who Do You Think You Are. TV- och kändiskocken Ainsley Harriott berättade om sina svarta och vita förfäder i Västindien. Programmet han medverkade i sändes i England 2008.

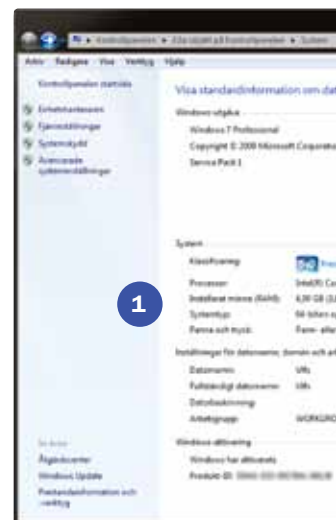
Foto: A-K Schander

ULF FRYKMAN
ulf.frykman@comhem.se

Datorteknik

Internminne, flashminne, fragmentering och 64-bitars operativsystem är några av alla de datortermer som man som datoranvändare bör veta något om. Att förstå sin dator kan underlätta underhåll och drift av den.

EN VIKTIG KOMPLEMENT I DATORN ÄR INTERNMINNET. HAR MAN för lite minne i datorn kan den bli långsam p.g.a. att data måste skrivas ut på hårddisk och sedan läsas tillbaka igen. Hårddiskar är inte lika snabba som internminnet är. Interna buffertar blir då också mindre i storlek vilket ger en bromseffekt på dataöverföringar.

Beroende på vilket operativsystem man har behövs olika mängd minne. Vill man veta hur mycket minne man har i datorn kan man titta i *Kontrollpanelen > System* [1].

Windows XP, Vista och 7 finns i en 32-bitars version och en 64-bitars version. Standard var tidigare 32-bitars versionen, men nu är det 64-bitars som gäller. 32-bitars versionen kan maximalt använda (adressera) ca 3.2 GB internminne (RAM-minne).

Vill man använda mer internminne måste man byta till en 64-bitars version. De versionerna heter Windows XP 64, Windows Vista 64 och Windows 7 64 bit. Minne till moderna datorer är idag relativt billigt. Minne till äldre datorer kan vara betydligt dyrare, t.ex. dubbelt så dyrt eller mer för samma minnesmängd som ett modernt minne.

Minnesplatser

En laptop har oftast två minnesplatser. Då kan man bestycka den med t.ex. 1 GB + 2GB = 3 GB. En stationär dator har oftast fyra minnesplatser som oftast monteras i par. Man kan då ha t.ex. 0.5 GB + 0.5 GB + 1 GB + 1 GB = 3 GB.

Många datorer levereras idag med 4 GB. Har man då ett 32-bitars Win-

dows kan man bara komma åt ca 3.2 GB. Det räcker dock ganska långt idag, men man kan se datorer som levereras med 6 eller 8 GB RAM-minne numera. Vill man byta till ett 64-bitars operativsystem måste man skaffa en sådan licens och installera det på datorn.

32-bitars Windows

Denna version av Windows gav möjlighet att köra äldre 16-bitars program, t.ex. var installeraren till många program en 16-bitars version. Svenska ortnamn från 1999 är ett sådant exempel på ett 16-bitars program. Det går dock att installera XP mode i Windows 7 och köra 16-bitars program där om man har Windows 7 Pro eller Windows 7 Ultimate eller Windows 7 Enterprise. Det handlar då om virtualisering av Windows XP i Windows 7.

64-bitars Windows

64-bitars Windows vill inte köra gamla 16-bitars program, men 32-bitars program går bra.

Program installeras normalt i mappen *Program*. Så har det sett ut sedan Windows 95. Dessa operativsystem har varit 32-bitars. Men sedan kom 64-bitars Windows och Microsoft döpte om mappen för gamla 32-bitars program till *Program (x86)*. Mappen *Program* är nu till för nya 64-bitars program. Man kan alltså installera båda typerna av program under respektive mapp i 64-bitars Windows.

De flesta program idag är 32-bitars, men 64-bitars program blir fler och fler. Fördelen är att varje program kan utnyttja mer än 2 GB minne. Det kan vara

viktigt för stora tillämpningar. Enskilda filer kan också vara större än 2 GB. Windows 7 med ett e-postprogram och ett par webbläsare igång kan använda nästan 4 GB minne!

Hårddiskar

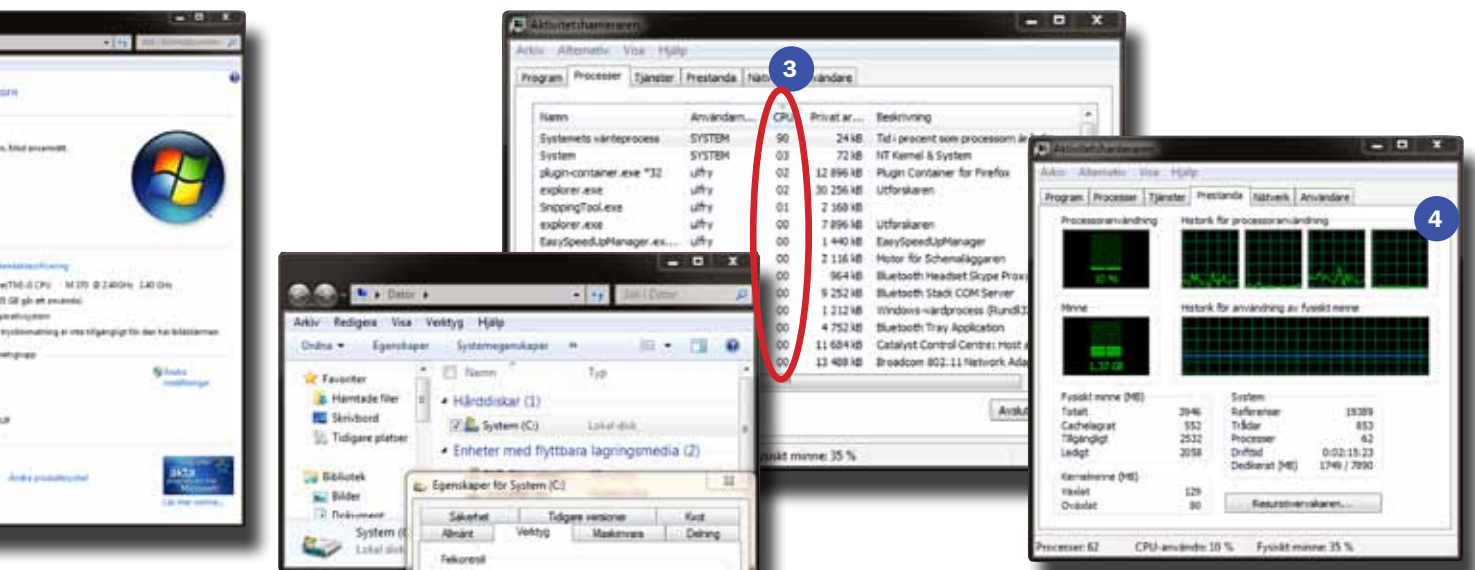
Hårddisken är en mekanisk komponent som man numera kan ersätta med ett flashminne, en så kallad SSD-disk (Solid State Drive). Det är ett minne utformat som en 2,5 tums hårddisk till t.ex. en bärbar dator. De är ännu mycket dyrare än hårddiskar, men i gengäld mycket snabbare och inte stötkänsliga som vanliga hårddiskar är.

En liten SSD-disk, 120 GB, kostar mindre än 2000 kronor, men är upp till tio gånger snabbare än en vanlig hårddisk. Man får också en lägre strömförbrukning i datorn så batteriet i en bärbar dator orkar driva den längre. Den kan också monteras i en stationär dator som systemdisk med en andra, vanlig, hårddisk för datalagring.

Dubbla hårddiskar ger möjlighet att göra backup på en del viktiga data. SSD-diskar kräver ett modernt OS, Windows 7, och en modern dator, gärna med SATA-3 (600) anslutning för högsta hastighet på dataöverföringen.

Fragmentering

Hårddiskar blir ofta fragmenterade efter en tids användning, men även internminnet blir fragmenterat om man startar och avslutar program ofta. Det som hjälper mot minnesfragmentering är att ha mycket minne och inte avsluta program i onödan. Minimering av program är

en bättre metod. Omstart löser problemet med minnesfragmenteringen av internminnet.

Man måste köra ett defragmenteringsprogram för att avfragmentera hårddiskar. Det bör göras några gånger per år eller vid behov. Kontrollera hårddisken genom att högerklicka på C: och välj *Egenskaper > Verktyg > Defragmentering* [2]. Man kan göra en analys först för att se status på disken.

Är datorn instabil kan det vara bra att köra en felkontroll på disken. Den hittar man också genom att högerklicka på C: och välja *Egenskaper > Verktyg > Kontrollera nu*.

Bildskärmar

Den gamla tjockskärmen är nog borta nu. De nyare LCD-skärmarna har sjunkit i pris så att man kan få en 22 tumskärm för ca 1 000 kronor. En stor skärm (eller två mindre likadana) kan göra det mycket effektivare och roligare att arbeta med datorn.

Två skärmar kräver oftast en stationär dator med ett grafikkort med dubbla utgångar för bildskärm. Sådana kort är inte särskilt dyra, endast ca 500 kronor. En laptop kan nästan alltid användas med en extern större skärm. Då använder man ofta ett extra tangentbord och mus.

Drivrutiner

Drivrutiner används för att styra grafikkort, nätverkskort, hårddiskar, webb-

kameror m.m. i en dator. Med tiden blir drivrutinerna föråldrade samtidigt som Windows och de program man använder hela tiden uppdateras. Detta kan leda till sämre prestanda och instabilitet för datorn.

Därför bör man kontrollera om man kan uppdatera sina drivrutiner varje år. Vissa tillverkare har egna uppdateringsprogram som letar upp vilken version av drivrutin man har och ersätter den med en nyare.

Har man inte ett sådant program får man gå till tillverkarens hemsida och leta upp support. Där finns en lista på tillverkarens olika modeller av datorer. Man måste då veta exakt vilken modell man har. Sedan kan man hitta en lista på olika drivrutiner till den modellen man har. Man får då tanka ner dessa, packa upp dem och installera dem en efter en.

BIOS

BIOS (Basic Input/Output System) är en programvara i datorns moderkort. Den startar och styr alla chips som sitter på moderkortet. Det brukar finnas nya versioner av BIOS att hämta hem. De innehåller diverse felrättningar och nya funktioner. Det finns ett BIOS-program för varje modell av moderkort.

Programmet kollar oftast vilken version man har och talar om vad man kan uppgradera till. Här måste man vara

väldigt noggrann annars kan man förstöra sin dator.

Långsam dator

Att en tidigare snabb dator gradvis blivit långsam kan bero på flera olika saker:

1. Virus- eller spionprogram ligger och bromsar – skanna efter virus.
2. Konflikter mellan flera installerade antivirus – ett antivirusprogram räcker.
3. Trasig eller full hårddisk – kontrollera!
4. För lite internminne – bygg ut minnet.
5. Krånglande Windows – installera om Windows.
6. Annat – låt någon kunnig kontrollera datorn.

I aktivitetshanteraren kan man se fördelningen av processortid på olika program. Man får klicka på kolumnen CPU för att se vad som är mest aktivt [3].

En dator som är klar med sin uppstart ska efter en stund vara till ca 90 % överksam [4]. Är det något program som arbetar frenetiskt bör man anteckna namnet från *Beskrivning* och söka på nätet efter förklaring om man inte förstår vad det är. 🌳

Operativsystem	Minimum mängd RAM-minne för god funktion
Windows 95	32 MB
Windows 98	64 MB
Windows ME	128 MB
Windows NT	128 MB
Windows 2000	256 MB
Windows XP	1024 MB
Windows Vista	2048 MB
Windows 7	3096 MB

Olof Munter med familj 1891.

Är det inte så när du släktforskar att vissa ärenden, släkter eller personer, intresserar dig mer än andra lyckats göra? Men när du ibland kör fast får du lägga ärendet åt sidan. Så plötsligt får du en ny idé när du läser om något som möjligen kan var en tänkbar källa att spåra vidare i – just för det du tidigare körde fast i.

Tips för soldatforskaren med flera

JAG HADE VERKLIGEN KÖRT FAST NÄR DET GÄLLDE EN speciell person i min släkt som jag har intresserat mig extra mycket för. Det gäller min farfars farfar, korpralen Olof Hjelm från Ockelbo. Det blev tvärstopp helt enkelt.

Men så var jag av helt andra anledningar inne i registret över Stockholms församlingar och upptäckte att Andra Livgardet – där korpralen tjänstgjorde i ett dussintal år – hade en helt egen församling. På så vis kunde jag börja följa tråden vidare och fick fram nya fakta.

Beskrivningen nedan kan kanske vara intressant för dig och få dig att fundera lite extra när det gäller de ärenden du eventuellt har kört fast i.

Min farfars farfar i Ockelbo

Soldaten och gardisten Olof Danielsson Hjelm (Lingvall) var född 1799-01-18 i Ockelbo och dog där troligen omkring 1860. Han var son till soldaten Daniel

Olofsson Lönn i Mörtebo, Ockelbo, och dennes hustru Margta Simonsdotter.

Hälsingesoldat som ung man

Olof Hjelm tog värvning och blev vid 19 års ålder, i januari 1818, soldat nr 47 i Wij/Nordanåsbo rote och flyttades sedan till nr 26 Gäveränge/Mojsjön i Ovansjö kompani, som ingick i Hälsinge regemente. Hans namn skrevs Olof Hjälms Danielsson, skomakare och han bodde enligt uppgift i Mörtebo under delar av sitt liv.

Enligt mönstringsrullan hade han kroppslängden 6 fot (ca 182 cm); blev vice korpral 1826 och sekundkorpral 1828. Han var kommenderad på kronoarbeten till Ljunga älv 1820, Väddö kanal (Roslagen) 1821, Hjälmare kanal 1822, Vanås fästning (Karlsborg) 1824. Han beviljades interimsavsked i juni 1833 och blev därefter gardist nr 30 vid Andra Livgardet i Stockholm. *Anvärvad*

för Kompanibefäns räkning, står det i rulllan 1833-07-18. Det noterades i generalmönstringsrullan för Livgardet 1835 att han var gift och att religionen var Luthersk.

Först barn sedan giftermål

Med Karin Ersdotter, född 1794-08-22 och död 1876-09-12, hade Olof Hjelm barnen Karin Olsdotter, född 1823-01-18 och Olof Olofsson Munter (min farfars far) född 1831-01-15 och sedermera soldat # 109 vid Hälsinge regemente.

Olof Hjelm gifte sig dock 1826-01-01 med Anna Andersdotter, född 1780-06-05 och död 1864-12-06, änka efter soldat # 93 Johan Molin Persson. Annas och Olofs äktenskap blev barnlöst, kanske beroende på att Anna var 20 år äldre än sin make – han var 26 år och hon 46.

Olofs barn med Karin Ersdotter var alltså födda utanför äktenskapet och sonen Olof Munter föddes dessutom ef-

ter det att Olof Hjelm hade gift sig med Anna Andersdotter.

Anna Andersdotter dog alltså 1864 som "hustru till avflyttade gardisten Olof Hjelm", enligt bouppteckning 1864. Karin Ersdotter står som piga i Mörtebo och var förmodligen dotter till soldaten # 109 Erik Larsson Lang i Mörtebo.

I bouppteckning Ockelbo FII 17/33, efter Olof Hjelm's mor Margta Simonsdotter, står: "Hon hade inga bröstaringar med andre maken, soldaten Olof Kraft, men med sin förre man, avlidne soldaten Daniel Lönn hade hon sonen, afskedade Gardisten Olof Hjelm i Stockholm. Hjelm hade två barn med pigan Karin Ersdotter i Mörtebo (X) - Olof och Karin."

Gardist i Stockholm

Varför Olof Hjelm valde att flytta ända till Stockholm framgår inte klart, men förmodligen hade det att göra med ovänskap med sin lagvigda hustru. Se närmare förklaring nedan.

Han finns noterad vid Andra Livgardets mönstringar 1837, 1839, 1841 då han står upptagen som korpral, därefter 1843 samt sista gången 1849 där noteringen är: "Corpral Olof Hjelm avskedad efter uttjänt Recapitulation. Den 5 Augusti 1846 ersatt med gardist Johan Pehrsson Krutberg."

Göta Livgarde hade en egen församling och i dess kyrkoarkiv finns bevarade husförhörlängder där Olof Hjelm finns noterad i längderna från 1834 och 1835, 1837 t.o.m. 1843 samt 1845 och 1846. År 1846 står noterat: "Avsked 1846-06-15 - Troget och väl." Det är noterat "gift" och att Hjelm uttagit attest till Kungsholmen i Stockholm - alltså en utflyttningsattest. Hans kompanichef var kapten Adolf Ulrik Schützencrantz. Olof Hjelm tjänade vid Göta Livgarde i 13 år - som korpral i sex eller sju år.

Kungliga Garnisonssjukhuset

I inflyttningslängden för Kungsholms församling 1846 finns Olof Hjelm upptagen som inflyttad i kvarteret Asplund (senare betecknat Asplunden). Prästen har noterat (något oklart): "Gift med Anna Andersdotter, med vilken han en längre tid legat i osämja. Han har (...) undergått hemlig obehaglighet."

I Kungsholms församlings husför-

hörlängd från 1847 i Kvarteret Asplund står: "Hjelm, Olof - Vaktmästare." Detta bekräftas i längden för 1848 där han noteras som vaktmäster på Kungl. Garnisonssjukhuset intill Hantverkargatan på Kungsholmen.

Numera är det gamla slottsliknande och elegant byggda sjukhuset, med flera tillhörande omkringliggande byggnader, Stockholms läns landstings huvudbyggnad med adress Hantverkargatan 39-45.

Olof Hjelm finns noterad i 1850 års husförhörlängd, men inte de efterföljande två åren och därför var det dags att gå till församlingens utflyttningslängd och där hittade jag hans namn. Han hade flyttat tillbaka till Ockelbo i Gästrikland 1850-09-28.

Prästen skrev följande: Boningsställe: obestämt. Kristendomsenskap: Försvärlig. Frejd: "Enligt avsked har han ådagalagt en god och trogen tjänst, men har för horsbrott undergått hemlig skrift." Under rubriken "Äktenskap" står: "Varit gift men uppgiver att hans hustru skall vara död." Och slutligen "Sista nattvardsgång: icke här".

Man förstår genast att Olof for med osanning när det gällde hustruns vara eller icke vara. Hon dog ju 1864 - alltså först 14 år senare, vilket Ockelbo dödbok 1864 konfirmerar.

"Hemlig skrift", som prästen skrev har följande innebörd: Efter 1741 upphörde "pliktpallen", d.v.s. kyrkoplikt i kyrkan och ersattes av den mildare varianten "hemlig skrift".

Den plikten innebar att, den som skulle straffas fick sina förmaningar och sin förlåtelse av prästen i sakristian strax innan gudstjänsten och utan att hela församlingen skulle vara åhörare. En del präster lär ha lämnat dörren till sakristian öppen, varför det ändå blev mer eller mindre uppenbart vem som hade blivit instämd till straffet.

Okänt dödsår

Hjelm's dödsår är osäkert. Han bör dock ha dött före 1864, eftersom hans hustru står som änka i bouppteckningen efter henne. Han finns nämligen inte med i Ockelbo församlings dödböcker för åren 1860-1866 (i SCB:s avskrifter, eftersom branden i Ockelbo kyrka år 1904 ödelade det mesta av kyrkans dokumentation).

På en CD-skiva med titeln "Ockel-

bo", där Elsa Lagevik gjort ett försök till rekonstruktion av Ockelbos befolkning före år 1900, står ingen notering för Olof Hjelm's dödsår utan bara "död i Ockelbo" - någon källa är inte angiven. Namnet "Lingvall" som hon har tillfogat efternamnen Danielsson Hjelm har jag heller inte kunnat spåra, möjligen handlar det om en sammanblandning med en annan person.

Alltså har jag mer forskning kvar när det gäller farfars farfar Olof Hjelm.

Slutligen

Ett par udda sammanträffanden när det gäller Olof Hjelm är, att han hade samma födelsedag som jag själv har och det hade hans "oäkta" dotter också.

Ett annat förhållande är, att hans sons son Herman Palmqvist bodde på Kungsholmen i några år, inte långt ifrån kvarteret Asplunden. Jag själv bodde förresten på Fleminggatan på Kungsholmen i mitten av 1960-talet.

Dessutom bodde min son med familj till helt nyligen i grannkvarteret till Asplunden. Bland husen som hörde till garnisonssjukhuset finns det numera en fin lekpark, där jag åtskilliga gånger har roat min unge sonson - som också heter Herman Palmqvist. Jag ska berätta om det här för unge Herman så småningom och säga: "En gång för länge sedan gick din farfars farfars farfar omkring här bland husen..."

Under de senaste åren har jag försökt kartlägga de soldater som genom tiderna har hört till Ovensjö kompani i Hälsinge regemente. Jag har en liten bit kvar, men just nu finns cirka 2600 namn noterade för epoken 1712 till 1901. Förutom en lista över soldater i ordning efter soldatnummer finns också en förteckning över samma mannan i bokstavsordning efter patronymikon, liksom en lista i bokstavsordning efter soldatnamnen.

Uppgifterna har varit till nytta för en hel del släktforskare - inte minst för dem som vill kartlägga folk i Ockelbo, där ju kyrkböckerna så olyckligt blev lågornas rov i början av 1900-talet. På min hemsida www.paroll.dinstudio.se kan man utan kostnad hitta uppgifter som kan vara till nytta. 🍀

Med kamera i arkivet II

I nr 93 av Diskulogen informerar Josefine Nilson om fotografering av arkivmaterial. Det är tänkvärda frågor som tas upp och jag har inga invändningar, men jag kan komplettera på några punkter och därtill beskriva några andra fotografiska utmaningar i arkivmiljö.

Uppenbarligen prioriteras olika egenskaper hos olika kameramodeller, så det borde finnas kameror som är bättre lämpade för arkivanvändning än andra. Josefine nämner några egenskaper. Eftersom man måste arbeta med relativt svag belysning är lågt brus och god signalbehandling vid sådana förhållanden viktiga. Maskineriet i kameran består inte enbart av sensorn, utan också av en så kallad signalprocessor. Den kan vara mycket olika avancerad och mer eller mindre inriktad på de förhållanden som forskaren arbetar under. Ytterst är det också en prisfråga vad man väljer, för

större sensor och mer avancerad och snabb signalprocessor kostar mer.

Undvika skakningar

Bildstabilisator är en bra hjälp, men den egna tekniken gör också skillnad. Tvåhandsfattning är naturligtvis bättre än enhandsfattning. Kortare exponeringstider inom ramen för ljusförhållandena och kamerans ljuskänslighet ökar toleransen för skakning. En teknik som jag tillämpar och som är nästan lika bra som stativ, bygger på att kameran har en utfällbar och vridbar display. Mycket få kameramodeller har denna facilitet. Med en sådan display kan jag sätta armbågarna mot bordet med kameran vänd neråt, samtidigt som jag ser in i displayen i godtycklig vinkel som passar situationen. I princip ger detta skakfri exponering – jag har ett naturligt stativ!

Storlek och snabbhet

En vridbar display kan bidra till en något större och tyngre kamera. Men storleken är verkligen inget problem med moderna kameror, om man tänker sig arkivfotografering. Snarare kan en allt-

för liten kamera vålla problem med gripandet, speciellt med alla knappar och reglage som oftast finns. Om kameran är något större frestas man inte heller till att stoppa den i bröstfickan, med allt vad denna ovana kan leda till...

För många användningsområden är en kameras snabbhet viktig. Med snabbhet menar jag då tiden för fokusering och ljusmätning, kortaste tiden mellan exponeringar m.m. Vid användning i arkivet är dock snabbheten inte någon viktig egenskap – motivet sitter så att säga stilla och väntar och nya motiv dyker inte plötsligt upp för att strax försvinna igen!

Skärpedjup

Skärpedjupet avtar alltid med svagare belysning. Det betyder att bilden kommer att bli mer eller mindre skarp i utkanten av motivet. Detta kan man åtminstone motverka genom att "köpa" längre exponeringstid (och därmed mindre bländaröppning som ökar skärpedjupet) för den stadiga exponeringen och genom att se till att objektivets centrallinje ligger vinkelrätt mot motivet.

Utdrag ur excerptlogg

.....
Registratur

Vol 1637

.....

/100224:/

pp22-23 Februarius 15 1637

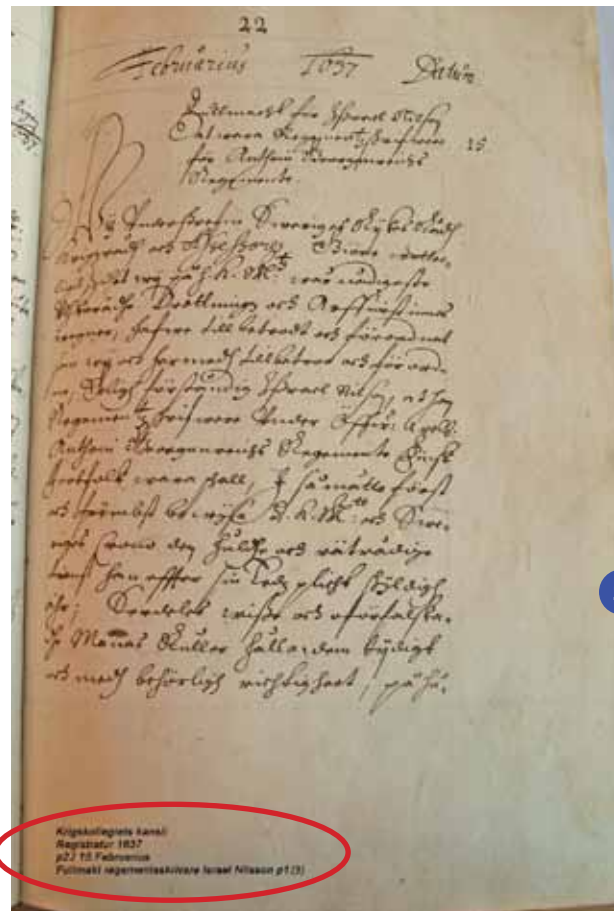
Fullmacht för Ißrael Nilßon at wara Regementzschrifware för Anthoni Georgenreichs Regemente Finsk Footfolk. [Instruktion]...Och i alla måtto sigh regulera effter dhet memorial, /:hwaropå han sin Lijflighe Eedh gjort och här aflacht hafwer [Se DV Lig-gare över militieskrivares trohetseder 1636-1654 No 210]:/..., beståes honom dhet han iempte sit Rege:tz schrifwares Officio för Tuu Compag: Munsterschrifware platzer förseer [Se Regementsräkenskaper -1723 II, Proviensalskrivarens räkenskaper i Finland, 1641Tavastehus-Nylands län: Capitein Johan Teets, Capitein Suen Hanßonns Compag:].

foto 11:22 159_5938red.jpg, 11:23 159_5939red.jpg, 11:23 159_5940red.jpg.

1

Ovan: Jag skriver en excerptlogg till varje bild (denna text hör till bilden till vänster).

Vänster: Jag skriver en etikett direkt på bilden i ett bildbehandlingsprogram.

En finess är ett elektroniskt vattenpass som hjälper en att hålla kameran parallellt med motivet.

Färgåtergivning

Många kanske tycker att det är oviktigt hur sann färgåtergivningen blir, men om man avser att publicera bilder eller helt enkelt tycker att gamla dokument äger en skönhet som bör respekteras, har man en utmaning i att bärga färginformation korrekt. Belysningen i forskarsalen varierar mycket: ganska vitt dagsljus genom fönster, varmt solljus på sommaren, takljus med godtyckligt vald färgtemperatur eller bordslampa, som inte valts för ändamålet (inte ens belysningen vid speciellt uppriggade fotograferingsplatser är neutral i allmänhet). Man kan tackla problemet på två sätt. Antingen väljer man en kamera som kan vitkalibreras, vilket i princip innebär att man kan rikta kameran mot ett papper som är eller får anses vara vitt, låta motivet fylla upp hela bilden och "tala om för" kameran att detta är vitt. Kameran kommer därefter att justera färgerna med kännedom om den felaktiga ton som belysningen

bidrar till. Om kameran inte har dessa möjligheter, kan man se till att alltid ha en flik av ett vitt papper med i bild och sedan i bildbehandlingsprogrammet på datorn ange vad som är att anse som vitt, så att den kan justera färgerna därefter.

Belysning

Genom den godtyckliga belysning man i praktiken har, kommer motivet att vara olika utlyst i olika partier. I princip får man även räkna med reflexer t.o.m. på gammalt matt papper och skuggor uppstår lätt genom veck i motivet, genom skuggor av armaturer eller genom skuggor av fotografen. I bildbehandlingsprogrammet kan man få högdagrar och skuggor utjämnade och kontrasten höjd, vilket underlättar läsningen.

Inte alla kameror är utrustade med zoomfunktion. Sådan måste man ha med tanke på de begränsade möjligheterna att välja fotograferingsavstånd.

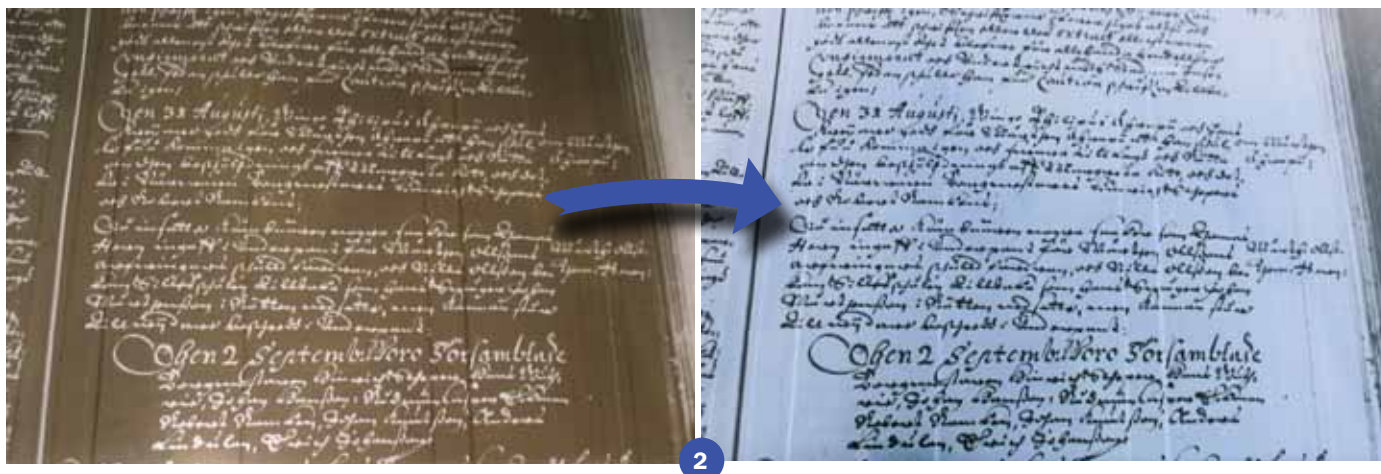
Fotografera sigill

Vissa dokument är signerade och försedda med sigill. Ett sigill kan förutom att vara vackert innehålla genealogisk

information. Att fotografera sigill är en konst för sig, men med några enkla medel kommer man långt. Avgörande är förstås att kameran har ett makroläge eller på annat sätt kan fotografera på mycket nära håll. För att få sigillens struktur att framträda fordras belysning i sidled, så kallat svepljus. Faktum är att man kommer ganska långt med en bordsbelysning som manövreras till att lysa snett från sidan. Effekten kan förstärkas genom att annan belysning uppfifrån skärmas av med en pappbit eller liknande. Man ser tydligt vilket läge som blir bäst. På så korta avstånd är avståndsställningen kritisk. Jag förutsätter att kameran har en snabb och exakt avståndsmätare, men det gäller också att hålla kameran mycket still, för att avståndet ska bli konstant under mätningen och exponeringen. Därvid kommer "armbågsstödsmetoden" väl till pass.

Mikrokort och mikrofilm

Ibland har man eller får man inte tillgång till original utan har att arbeta med mikrokort eller mikrofilm. Man skulle kunna tro att dessa förhållanden omöjliggör

En negativ bild inverteras enkelt i datorn.

→ fotografering, men det visar sig möjligt att för den egna dokumentationen framställa fullt användbara bilder. Det finns många olika läsapparater och filmtyper, så här ska bara två huvudfall kort kommenteras. Ett problem som tillkommer är att inte bara kameran utan även läsapparaten måste vara fokuserade, vilket kan vara nog så besvärligt på många apparater. Bildvisningen sker oftast genom projicering inifrån på en vertikal, halvgenomskinlig skärm eller ovanifrån på en horisontell, ogenomskinlig skärm, så det blir svårt med armbågsmetoden. Man får söka stöd i fantasifulla lösningar utifrån förutsättningarna.

Läsapparaterna är ofta mycket ofullkomliga, med kraftig variation av utlysningen och med dålig kontrast. Man måste därför lägga ner rätt mycket arbete hemmavid med bildbehandlingsprogrammet. Bilden får alltid ett färgstick som inte har något värde i sig. Man kan därför i bildbehandlingsprogrammet gå över i läge gråskala.

Med tillämpande av ljussättningsverktygen kan man ändå komma till fullt användbar kvalitet. I svårartade fall kan man göra lokala bearbetningar på stället av ett mörkt parti, som man sedan ljussätter helt annorlunda – det går att trola fram oväntad information ur skuggorna.

Ett speciellt fall gäller negativa filmer, som var vanliga vid mormonernas mikrofilmning på 50-talet. Eftersom ögat är vant vid svart text på vit botten och syn-

nerven registrerar övergång vitt-svart som början på ett mönster, går läsning av negativ film betydligt långsammare (man övar förstås upp förmågan). I ett bildbehandlingsprogram kan man med en klickning inverta den negativa bilden till en positiv [2].

Bildsortering hemma

Att komma hem med en massa bilder är som att komma hem med en svampkorg – man måste omedelbart ta itu med rensning, identifiering och slutförvaring, annars kan man lika gärna kasta hela korgen. Man kan inte nog poängtera vad Josefine skriver. Självt ser jag till att synkronisera klockan på min bärbara dator (som jag ser som ett måste att medföra) med klockan på kameran.

Jag skriver som Josefine enlogg eller berättelse om vad jag gör och vad jag ser, dock alltså direkt på datorn. Jag noterar alla uppgifter som identifierar volymen och uppslaget, skriver åtminstone en kort sammanfattning av vad texten innehåller och noterar klockslaget på datorn när jag knäpper bilden.

Hemma kompletterar jag alla dessa tidsnoteringar med filnamnen på motsvarande bilder och skapar från vart och ett namn en så kallad hyperlänk till fotofilen ifråga i den katalog, som jag gett namn efter ämne och dag för fotograferingen [3].

Jag kan nämna att jag vid arkivarbete använder en mycket liten bärbar dator,

en handdator. Denna kräver mycket liten plats, så att hanteringen av dokument och kamera kan prioriteras utan att jag ska drabbas av sendrag under en arbetsdag.

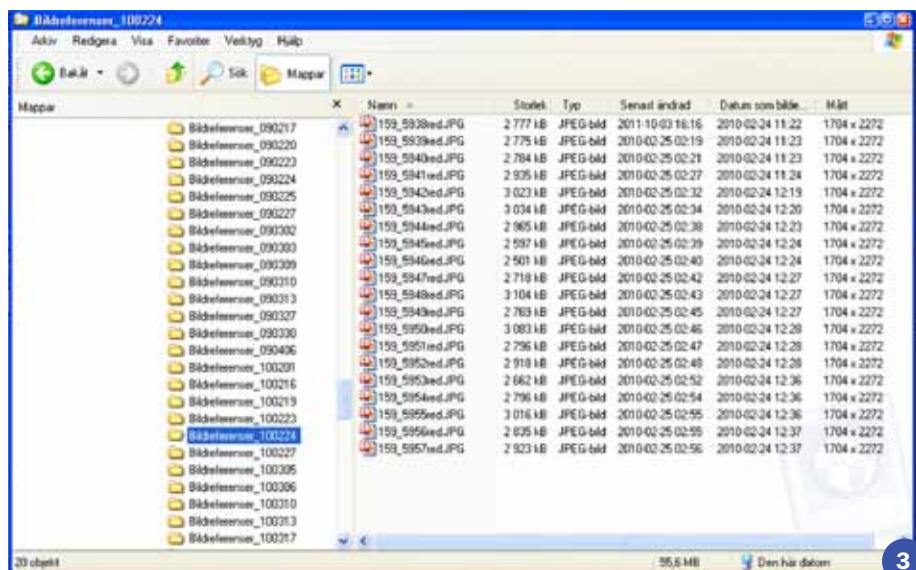
Precis som Josefine sparar jag först en råkopiering av alla bilder i en särskild katalog.

Bildidentifikation

Jag tycker att varje bild så långt möjligt själv ska bära med sig all identifierande information. Man ska kunna "tappa" alla bilder huller om buller och ändå kunna återskapa sitt arkiv. Jag märker därför varje bild med sin fullständiga proveniens. Detta kan göras på olika sätt, från mycket enkla till sofistikerade med speciella indexeringsystem, som gör bilderna sökbara efter innehåll.

Jag har nöjt mig med att i bildbehandlingsprogrammet skriva in en etikett på bilden [1]. Söklarheten ordnar jag med namngivningen och länkningen enligt ovan. Ett ännu enklare sätt, som jag prövat tidigare, innebär att man med penna på plats i arkivet skriver en etikett och lägger lite fint på dokumentet (fungerar förstås bara på fysiska dokument).

Man skulle kunna tänka sig att använda ett släktforskningsprogram, som DISGEN, för den beskrivna hanteringen av bilderna, speciellt eftersom jag använt detta ända sedan v3.1 för att samla alla mina anor. Även om det är möjligt, är dock stödet för den beskrivna hante-

Så här har jag organiserat mitt bildarkiv. Bilden binds till excerpenteringen som pekar till bilden.

ringen svagt. När mängden källbilder börjar handla om tusen per individ, ställs också andra krav på systemet. Men det skulle nog inte vara så svårt att göra DISGEN till ett effektivt forskningsverktyg även i detta avseende.

Materialinsamling

Vid all forskning och inte minst vid datafångst i större skala blir man tydligt påmind om sin egen begränsade minneskapacitet. Hemma vid pulpeten kan man bli sittande undrande över om en bild verkligen tagits i den angivna volymen eller om det inte funnits en sida till, som blivit överhoppad o.s.v. En mycket speciell situation föreligger, när man fjärrlånar utländska mikrofilmer på begränsad tid, filmer som dessutom är negativa och vars innehåll inte organiserats originaltroget (vanligt vid mormonfotograferandet av t.ex. länsräkenskaper). Man blir då tvungen att arbeta snabbt på arkivet och förlägga studerandet till hemarbetsplatsen. Väl hemma inser man kanske, att innehållet i skriften tyder på förekomsten av ytterligare relevant material, som man ej fotograferat.

Snart befinner man sig i en situation med många bollar i luften: omtagningar, sökning efter bilder, letande efter platsen för en oidentifierad bild, nytagning – allt i tidsnöd. Jag har då tagit hjälp av en stor tabell på datorn, där jag kan notera vad som fotograferats, vad som kan anses klart och vad som måste åt-

gärdas på ett eller annat sätt. Tidsordningen kommer då inte att sammanfalla med ordningen i källan, så det ställs stora krav på namngivandet och organiserandet av bilderna. Ibland kan man till och med tycka att det vore nyttigt att fotografera själva sammanhanget: den kompletta volymen liggande på bordet, förteckningen uppslagen o.s.v.

Mardrömmen är ju att tycka sig veta att man sett något viktigt, som man senare inte kan återfinna vare sig bland bilderna eller i källorna, eller sitta med bilder som verkar intressanta, men inte kunna placera dem i sitt rätta sammanhang. Att slippa detta obehag är värt en del möda enligt redogörelsen. 🍄

Sammanfattning av mina krav på kamera

Upplösning: Minst 4 Mpixels, RAW- och JPG-format.
Ljuskänslighet: Minst ISO400.
Objektiv: Kvalitets-, f/2,8 (mobilkamera otillräcklig).
Signalbehandling: För fotografering i svagt ljus med lågt brus (läs tester).
Sensorstorlek: Större ger bl.a. lägre brus.
Vittbalansering: Automatisk och egenanpassad.
Zoom: Optisk minst 5x.
Närgräns: Högst 15 cm i makroläge.
Autofokus: Ja.
Display: Utfällbar, vrid- och vinklinsbar, minst 4,5 cm.
Minneskapacitet: För minst 100 bilder.
Gränssnitt: Hi-Speed USB.
Bildstabilisering: Bra att ha.
Elektroniskt vattenpass: Bra att ha.
Laddningsadapter: Bra att ha.

Arkivfotografering

Vilken typ av digitalkamera man väljer att använda när man fotograferar på arkiven är inte så noga, här följer några punkter:

- Att det går att stänga av blixten.
- Antal pixlar är mindre viktigt, det är svårt att hitta kameror med under 6 miljoner pixlar.
- Bra närgräns (10-50 cm).
- Optisk zoom.
- Glöm den digitala zoomen (sämre skärpa).
- God skärpa, testa gärna att fotografera av ett papper i butiken och läs det genom displayen (delförstora vid granskning).
- Köp inte för stora minnen, bättre att köpa flera små, större riskspridning.
- Fyll dem aldrig helt, det kan hända att kortet "flippar ut" om man fyller det helt.
- Ha alltid ett reservkort med dig.
- Försök att få ett jämnt ljus, ex. två bordslampor.
- Ska man fotografera mycket bör man "fixa till" ett stativ, så att man kommer rakt över texten. Kan tillverkas av en limknekt som man monterar en arm på samt en fästansordning för kameran.
- Färgstick kan man justera i ett grafiskt fotoprogram i efterhand.

FOTOJANNE

Sunt förnuft och kunskap om arkivens anvisningar är det viktigaste vid all fotografering av arkivhandlingar. Sätt inte dig själv och fotografiet du är ute efter i första hand utan utgå från boken och dess skick, den ska ju bevaras så länge det går och får helt enkelt inte bli förstörd.

Försök fotografera där det är jämnt ljus och så lite ljus utifrån som möjligt – ljuset utifrån är dessutom mer skadligt för materialet än en allmänbelysning som ofta är filtrerad. Tänk på att ljuset kan se jämnt ut för ögat, men att kameran ser på ett annat sätt. Ställ helst vitbalansen då och då för att slippa för gula eller blåaktiga bilder om det går.

Var aktsam om materialet! Var noggrann! Även om du inte tycker sneda bilder, händer och fingrar på bilderna spelar roll för läsbarheten, så är risken stor att du i framtiden kommer att vara missnöjd med bilderna du fotograferat.

Inställningar måste självklart göras beroende på förhållanden i lokalen. Det är därför svårt att ge generella tips, men ett som alltid gäller för fotografering av dokument är att undvika extrema inställningar på kameran eftersom de kan orsaka oönskade effekter på bildkvaliteten.

I övrigt finns det många bra gratistips att få på olika hemsidor på nätet. Google på t.ex. fotoskola+gratis så hittar du mängder av nyttig och bra information om digitalfotografering.

ARKIVDIGITAL

Lösenord

Har du, som jag, massvis med lösenord att hålla reda på? Konton här, konton där, vad var det nu för lösenord? Lugn, det finns lösningar.

Som du säkert känner till ska ett lösenord inte vara lättgissat. Det bör därför ha en viss längd och inte bestå av ett vanligt ord. Att ta ett vanligt ord och lägga till tecken före eller efter är tyvärr inte så säkert numera. Något som är lite säkrare är att skapa en "passfras", det vill säga en hel mening snarare än ett enstaka ord.

Man bör inte använda samma lösenord på olika ställen, även om det är bekvämt.

De vanliga webbläsarna kan spara lösenord och hålla reda på vilket som används på vilken sida. Detta är en funktion som underlättar mycket, men det är värt att tänka på att det går att få fram lösenorden i klartext om du exempelvis lämnar datorn påslagen.

Lösenordsprogram

Man kan använda ett program för att hålla ordning på alla kontonamn och lösenord. Själv använder jag *KeePass*. Man kan här spara undan kontonamn och lösenord, göra kommentarer och låta programmet självt göra lösenord som är svåra att knäcka. När man ska använda uppgifterna får man kopiera dem från

KeePass till webbläsaren (eller var de nu används) och det gör man behändigt med ett dubbelklick.

KeePass lagrar lösenorden i en fil på datorn. Den filen är ordentligt krypterad och läses upp med ett huvudlösenord, som man alltså måste komma ihåg själv [1].

Det finns andra program och webbtjänster för att hålla ordning på lösenord. Jag har inte utvärderat dem och rekommenderar alltså inte *KeePass* framför andra program, utan det är helt enkelt vad jag själv använder. *KeePass* hämtar man gratis från <http://keepass.info>.

Flera datorer

Har man flera datorer (t.ex. en stationär, en bärbar, en mobiltelefon och en dator på jobbet) önskar man ganska ofta att man kan ha tillgång till lösenordsinformationen på alla dessa.

Använder man *KeePass* kan man använda Dropbox för att synka lösenordsfiler mellan flera datorer. Det går även att synka till Android och Iphone [2]. Därmed kan man åtminstone läsa sina lösenord på mobilen. Jag har lagt mina egna lösenord, jobbets lösenord och DIS-lösenord i skilda *KeePass*-filer som alla ligger i min Dropbox-mapp [3]. Därmed kan jag komma åt lösenorden från min stationära dator, min bärbara dator och mobilen, samtidigt som de övriga datoransvariga i DIS, som behöver DIS-lösenorden, kan komma åt dem via Dropbox [4].

Dropbox är en gratistjänst så länge det är fråga om rätt små datamängder, upp till 2 GB. Sedan kostar det pengar. Man kommer långt med gratistjänsten! Gå till www.dropbox.com för mer information.

Webbläsaren

Webbläsaren kan komma ihåg lösenorden åt dig. Detta är en alldeles utmärkt lösning förutsatt att du inte behöver dela lösenorden med andra. Kom ihåg att sätta ett övergripande lösenord, *master password*, för webbläsarens lösenord (detta går i alla fall att göra i Firefox) annars ligger du illa till om någon hackar din dator.

Bloggtoppen och andra intrång

Som du kanske läst i tidningarna var det en webbplats, *bloggtoppen.se*, som blev hackad i slutet av oktober. I samband med detta blev det offentligt att inte mindre än 57 andra webbplatser hade blivit angripna tidigare under året. Bland dessa återfanns minsann Rötter (*genealogi.se*)!

Vad hade hänt? Jo, man hade utnyttjat svagheter i vissa webbprogram på de här webbplatserna. De som gjorde intrången hade kunnat skicka kommandon direkt till databasen på webbservern och därmed kunnat få ut data om de användare som skaffat konton där. Det man fått ut var typiskt detaljer som kontonamn och krypterade (hashade)

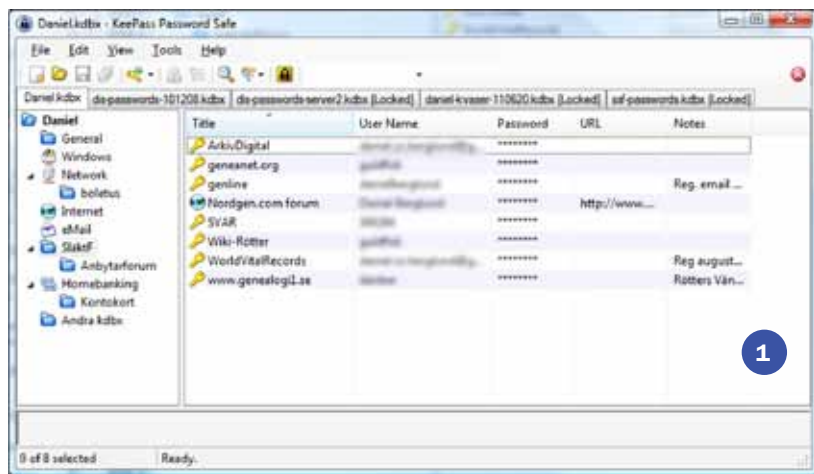

Bild 1. KeePass håller reda på dina lösenord.

Bild 2. KeePass och Dropbox gör det möjligt att även synka lösenordsfiler till mobiler.

Bild 3. Du kan lägga lösenorden i olika filer beroende på användningsområde.

Bild 4. Man kan även komma åt filerna i Dropbox via en webbläsare.

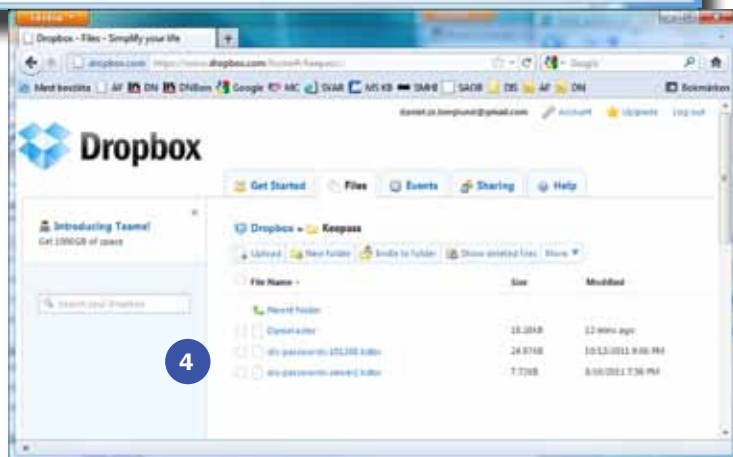
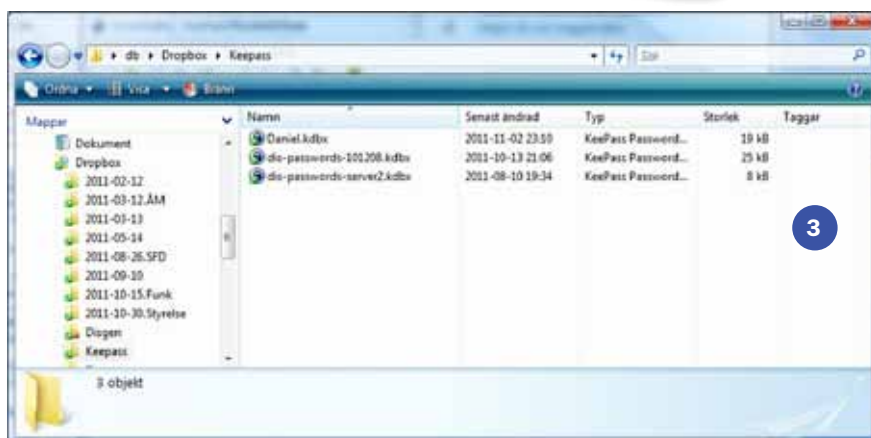
lösenord. Ett krypterat lösenord är ofta lätt att knäcka genom att man kör ett program som gissar lösenord med hjälp av ett stort lexikon.

Vilka är lärdomarna? Det finns i alla fall två:

1. Använd inte enkla lösenord. Sådana går att gissa om den nyssnämnda typen av intrång sker, och det gör de lite då och då tyvärr. Men vad är ett enkelt lösenord? Lite förenklat kan vi säga att enkla lösenord är:
 - *Enstaka ord*: Det hjälper inte att lägga till lite siffror först eller sist. Exempelvis är gurka, måttband23, tomt-77nisse, fågel\$frö eller liknande alldeles för enkla lösenord idag.
 - *Korta lösenord*: Sex tecken eller färre går att gissa. Åtta tecken eller fler börjar bli en hyfsad längd.
2. Använd inte samma lösenord på olika webbplatser! Hackar man en webbplats och gissar ditt lösenord där, så är det mycket bra om dina lösenord på andra webbplatser inte är samma!

Slutsats

Det här med lösenord är för allvarligt för att slarvas bort. Välj bra lösenord, och använd ett hjälpmedel för att hålla ordning på dem, så klarar du dig bra! 🍄

Rikstäckande genealogisk databas

Vid funktionärsträffen i Valla 15-16 oktober 2011 presenterades idéer kring en rikstäckande genealogisk databas baserat på den motion som behandlades på årsmötet i mars 2011. Ett lösningskoncept ska utarbetas fram till årsmötet 2012.

Tanken med RGD är att samla de forskningsresultat som föreningens medlemmar åstadkommit i en gemensam databas – enkelt uttryckt "ett DISBYT över Sveriges historiska befolkning". Databasen skall kvalitetssäkras och i motsats till DISBYT inte innehålla några dubletter. Genom att man ska kunna matcha sina anor mot databasen blir själva "personletandet" enklare och förhoppningsvis på sikt mer tillförlitligt. I framtiden kan mycket mer tid och energi läggas ner på fördjupad forskning kring personerna och de platser där de varit bosatta. Härigenom kan släktforskningen på ett par års sikt ges en annan dimension.

Innehållsmässigt skall databasen förmodligen begränsas till ett fåtal statiska uppgifter såsom född/vigd/död med ortsuppgift och källhänvisning (så långt som möjligt till originalkälla). Tidsmäs-

sigt sker motsvarande avgränsning mot modern tid som i DISBYT (100- eller 25-årsgränserna). Detta är nödvändigt för att uppfylla bestämmelserna i Personuppgiftslagen (PUL).

Som option till RGD kan en parallell databas skapas, där levnadsbeskrivningar och annan intressant information kring personerna kan läggas in. Denna databas uppdateras sannolikt efter "Wiki-principen", d.v.s. varje medlem lägger in sin information direkt i databasen. Den avses inte bli föremål för kvalitetsgranskning; eventuellt utformas vissa etiska regler. Även externa länkar skall kunna byggas in.

En unik databas

En databas över Sveriges historiska befolkning kan bli ett framtidskapital för DIS och inte enbart till nytta för medlemmarna. Den kan även bli ett stöd för professionell forskning i form av statistik och befolkningsstrukturer på en nivå som hittills inte finns i bearbetningsbar form. Med tanke på det stora behovet av medlemsengagemang är bedömningen att enbart en sådan databas kan byggas upp i Sverige.

DIS har kunskap och erfarenhet

Det finns unik kunskap inom DIS från arbetet med DISGEN och DISBYT till-

Ca 85 personer deltog vid funktionärsdagarna. Dis passade på att dela ut diplom för lång och trogen tjänst till faddrarna Lennart Näslund, Kent Lundvall, Sven Ohlby, Arne Sörlov, Gunilla Hermander och Elisabeth Molin. Ättiofemåringarna Karl Edvard Thorén, Karl-Erik Lerbro och Ove Billing uppvaktades med presenter.

Foto: Jan Nilsson

Foto: Jan Nilsson

ROLF CARLSSON

sammans med den samlade erfarenheten från nära 27 000 släktforskare. Att utveckla, bygga upp och kvalitetssäkra databasen är en enorm utmaning för DIS men den kan samtidigt bli en guldgruva såväl för dagens som framtidens släktforskare. Uppbyggnad och kvalitets-säkring kommer att bygga på "de många medlemmarnas medverkan". Genom att tveksamheter och felaktigheter vaksamt noteras och rapporteras kan databasen successivt kompletteras och förbättras. Luckor i databasen fylls ut efter hand. Den blir precis så bra som medlemmar-na gör den till.

Utvecklingstiden till en lansering kan beräknas till ett år. Med erfarenheterna från DISBYT kan utbyggnaden ta 5–10 år. Kompletteringar kommer att företas under databasens hela livstid – det blir en levande produkt. 🌱

STYRELSENS SYN PÅ RGD

Vi tror att någon, sannolikt en kommersiell aktör, kommer att göra någon liknande databas inom de närmaste fem åren. DIS har helt klart en roll att spela när det gäller att försöka göra motsvarande med ide-ella resurser. Första steget, det som arbetsgruppen ska ägna sig åt, är att vi gör klart för oss hur det hela ska gå till, tekniskt, organisatoriskt och utan att tumma på kvaliteten. Vi hoppas att det ska finnas intresserade medlemmar som hjälper arbetsgruppen framåt så att de kan presentera ett förslag under 2012!

DANIEL BERGLUND

Foto: Anna Linder

Svensknorskt släktforskarmöte

Ett fyrtiotal personer samlades under en oktoberhelg i Karlstad för att prata släktforskning över gränserna. Mötet arrangerades av Sverige Amerika Centret, Värmlands Släktforskarförening, Sveriges Släktforskarförbund och DIS Norge.

ODD MARTHINSEN, DIS ØSTFOLD, BERÄTTAR OM SVENSKINVANDRINGEN OCH ARBETET med att dokumentera denna.

1986 började *Nordisk Forbund for Lokalhistorie* fundera över hur man skulle dokumentera arbetsvandringen mellan Sverige och Danmark. Sedan bestämdes att även vandringen Sverige-Norge och Sverige-Finland skulle dokumenteras. I Østfold fanns det flest svenskar i Halden. Østfold Historielag började arbeta med registreringen. Man skrev först för hand för att sedan föra över informationen till datorer. Det var svårt att hitta ett lämpligt program (BD7) som sedan alla måste utbildas i. Detta var ju 1986.

Inflyttningslistorna i Østfold innehöll över 27 142 invandrade svenskar. I folketellingen fanns endast 11 633 personer med. Detta eftersom man räknade alla i familjen som svenskar om pappan var svensk.

Det var inte de stora städerna som tog emot flest invandrare. Antalet svenskar i

Østfold var 1865 (3 000), 1900 (12 000) och 1910 (10 000). År 1900 bodde det i Borge en svensk i ca 31 % av hushållen.

Varför kom svenskarna till Østfold? De fick arbete, det var dåliga tider i Bohuslän och Dalsland, sågbruksprivilegiet upphävdes 1860 så längs Glomma växte många sågbruk upp. Sågverken var bra arbetsplatser. Först var det sågverkens blomstringstid, sedan blev det tegelbruk och stenhuggerier.

Tegelbruken som började byggas under 1890-talet hade stort behov av arbetskraft. Det fanns över trettio tegelbruk längs båda sidor av Glomma. Vid en tidpunkt arbetade fler än 1700 svenskar här. Tegelverken använde sågflis, en restprodukt från sågverken.

De första arbetarna kom vandrande från Bohuslän och Dalsland. Senare åkte agenter från tegelbruken i Østfold till Sverige för att hitta lämpliga arbetare. 🌱

Resandefolkets kulturarv

Kristina Lindholm, Bohusläns museum, och Bodil Andersson, Østfoldmuseene, deltar i ett projekt för att dokumentera de spår som resandefolket lämnat i Sverige och Norge.

DEN SKANDINAVISKA RESANDEKARTAN ÄR ETT PROJEKT FÖR ATT GÖRA resandefolkets del i historien synlig. Projektet löper under två år i Bohuslän, Dalsland och Østfold.

Resandefolket har funnits i Sverige och Norge sedan början av 1500-talet. Säkra uppgifter finns från 1512 i Sverige och 1525 i Norge. Resandefolket arbetade t.ex. med handel, hantverk och artisteri. Ofta sådant som bofasta svenskar och norrmän inte ville utföra. Resandefolket är en erkänd minoritetsgrupp som i Norge kallas taterne, romanifolket eller de reisende medan de i Sverige kallas resande romer.

Resandefolket har alltid bott i utkanten av samhällena. Boplatser kan finnas nämnda i arkiven, men lägerplatser måste man ha muntliga källor för att hitta. Resandefolk eller fastboende som bott i närheten kan minnas detta. Av boplatserna är det nu bara ruiner eller stenar kvar.

Resandebyn Snarsmon är belägen i Bullarebygden i norra Bohuslän, 400 meter från den norska gränsen. Byn var bebodd mellan åren 1850 till 1900. Invånarna bestod av två större familjer plus ett antal personer som kom och gick.

Under en vecka 2004 togs de första spadtagen i en arkeologisk utgrävning av Snarsmon, och sedan fortsatte man med en arbetsvecka varje år fram till 2008. En grupp resandefamiljer på 15–20 personer, museet och lokalhistoriskt intresserade hjälpte till med utgrävningen. De resande grävde fysiskt efter sin egen historia.

Man hittade 10–12 byggnader i Snarsmon. Det var jordkulor i varierande storlekar. Man grävde ut en större byggnad, 4 x 5 m, och en mindre byggnad, 2 x 3 m. Byggnaderna var kallmurade och hade ett fönster på gaveln och ett i dörren eller ovanför. Det visade sig vara ett boningshus och ett kollektivt kök.

– Snarsmon är den enda utgrävda resandeplatsen jag vet om. Nu är Snarsmon ett populärt utflyktsmål som lockade 100 åhörare enbart till invigningen, berättar Kristina Lindholm.

Den skandinaviska resandekartan vill bl.a. undersöka mötet mellan majoritets- och minoritetsbefolkningen. Snarsmon var inte unikt, det fanns många liknande platser i Sverige och Norge. Man kan bland annat finna spår efter dessa platser när man studerar kartan – de hade ofta namn som Tattarstan och Skojarholmen, eftersom de resande själva inte fick vara med och namnge platser på kartan.

– I projektet gör vi ingen släktforskning, utan vi konstaterar bara att det bott resande på platsen. Vi tycker att det kan bli oetiskt om vi börjar söka framåt och avslöjar levande människors etnicitet. Detta särskilt då vi tänker på vår otäckta historia när både Sverige och Norge var intresserade av rasbiologi, berättar Bodil Andersson.

Det är ett magert källmaterial man har att arbeta med. Det blir ofta en ensidig historiebereskrivning som illustrerar de bofastas möten med resandefolk, inklusive angivelser av namn och platser. Den enda samlade informationen om

Snarsmon finns i Karl Sjöbloms bok från 1929.

Det finns intervjuer från 1940-talet, där äldre berättar om sin barndom och när de träffat tattare. Ibland finns de resande i husförhållandena, men oftast inte. De resande brukade begravas på kyrkogården, ofta i utkanten, så i dödboken bör man kunna hitta många av dem.

Folklivsarkivet i Göteborg kan ge många svar med sin Tattarlista, en enkätundersökning. Här finns svar på hur de resande såg ut och hur de var. Här finns även en del information om Snarsmon.

Det finns många roliga myter om resandefolk. Bland annat om Vilhelms hus i Naversta, Bohuslän som sades ligga exakt på gränsen mellan Sverige och Norge och därför ha ett rum i varje land. Projektet mätte i ruinerna av huset och kunde konstatera att det legat helt på den svenska sidan, men i gränsgatan.

Lämningarna kopplas till människor i projektet. Det finns även en tragisk historia om att Vilhelm inte trivdes på ålderdomshemmet då han blivit gammal. Han gav sig ut på vandring för att ta sig till sin dotter, men irrade bort sig och frös ihjäl. Projektet fick till slut historien bekräftad då de fick kontakt med en ortsbo som mindes händelsen och till och med kunde visa plasten där Vilhelm frös ihjäl. 🌲

Länktips

www.resandekartan.se

Skriftliga källor i Norge

Statsarkivarie Per-Øivind Sandberg rabblar upp alla möjliga källor som finns när man ska hitta sin släkthistoria i Norge.

Statsarkiven i Oslo och Hamar har material för områdena vid gränsen mot Bohuslän, Dalsland och Dalarna för åren 1600–2000.

År 1667 började kyrkböcker med dop, vigsel och begravning att föras i Norge, men långt ifrån alla präster följde detta direktiv. Först år 1734 förde samtliga präster kyrkböcker, 1736 registrerades även konfirmation. Husförhörlängder finns inte i Norge. År 1812 började in- och utflyttade att skrivas in, men prästerna var inte heller så noga med denna information som slutade att registreras runt 1900.

Det är viktigt att komma ihåg att människor som bodde på gränsen besökte den kyrka som låg närmast, oavsett om det var i Norge eller Sverige. Många svenska barn är döpta i norska kyrkor, särskilt vid nöddop.

Domstolsarkiven innehåller intressant information om många enskilda svenskar. I Tingbøker, som finns från 1600-talet, kan man från 1700-talet hitta Justitieprotokoll. Det är ett spännande material, men det finns inga register och det är svårsläst.

Folketelling och manntall, med början 1660, har stora luckor. År 1734 fördes ett eget manntall över svenskar på Östlandet – då fanns det 1105 svenskar, varav 53 kvinnor. Perioderna 1865–1875 och 1895–1900 kom många svenskar till Norge eftersom det var missväxt och problem i Sverige.

I Finnmantallet från 1600-talet är många födda i Sverige.

Då Norge var fattigt hade man inte råd att skriva alla namn i folketellingen, man samlade bara in statistik om invånarna. I folketellingen 1801 är alla namn med, men inte födelseort. 1865 är första gången det står i folketellingen om någon är född i Sverige.

I prästernas attestsamlingar namnges döptas föräldrar och orter. I Prestearkiven finns detta material för åren fram

till 1960-talet. Men man vet inte vad som finns kvar eftersom prästerna hade lov att förstöra det material de inte längre behövde.

I landsfiskalens, länsmans, flyttprotokoll (1890–1943) finns information om landsbygdens arbetsvandringar som t.ex. skogsarbetare i Trysil. För motsvarande material för städerna är det Politisk arkivene som gäller.

Ett enormt material är internpass för resandefolk som finns i Fogdens pressprotokoll (1805–1860)

Resor mellan t.ex. Bohuslän–Troms kan finnas i Kyststasjon Protokoller. Glöm inte heller att titta i bouppteckningar för information om slakten.

Det finns många privata arkiv samlade i Hamar, som berättar om gränsvandringar. Här kan man läsa dagboksanteckningar från 1700-talet, som beskriver de svenska arbetarna och deras familjer. Det finns inga register till dessa arkiv så det är svårt att hitta, men det är ett intressant material. 📌

Vill du utveckla Disgen?

Vi behöver hjälp av personer med utbildning och erfarenhet inom programmering.

Ja, vi behöver som alltid hjälp med utvecklingen av DISGEN. Vi har nu bestämt oss för att göra något radikalt åt databasmotorn i DISGEN 8. Den nuvarande kommer att opereras bort och i dess ställe ska vi montera något som heter sqlite. I samband med detta ska vi uppdatera källkoden från Delphi 2006 till senaste versionen Delphi XE2.

Detta är ett ju ett hästjobb, och som en av våra utvecklare blivit kidnappad av styrelsen och nu tvingas sitta ordförande, efterlyser vi fler DISGEN-utvecklare.

Tyvärr är det inget nybörjarjobb. Du som anmäler ditt intresse bör ha viss ledig tid, stort intresse, högskoleutbildning (civilingenjör D/E eller motsvarande) och färsk, flerårig yrkeslivserfarenhet. Du är van vid moderna utvecklingsverktyg, testmetoder och versionshantering. Delphi kan du lära dig, men programmering måste du kunna redan.

Vi behöver också utvecklare till DISBYT. Det verkar nämligen som om vi kommer igång med vidareutvecklingen, och här är den största uppgiften att införa en mysql-databas på

serversidan, renovera alla phpskript och modernisera administrationsprogrammet, som går lokalt under Windows. Även DISBYT kräver sin kvinna eller man; alltså gäller samma krav som ovan.

Är du intresserad, kontakta Daniel Berglund, db@dis.se.

Bild: Theodor Severin Kittelsen

ANNA LINDER
diskulogen@dis.se

Norrmän i Argentina

Knut Djupedal, Norsk Utvandermuseum, berättar om spännande norrmän som reste till Argentina och lyckades.

År 1606 kom konstnären Juan Bautista Daniel (1585–1662), född i Danmark, som första norрман till Buenos Aires, Argentina. Han hade utbildat sig i Antwerpen och införde flamländskt måleri till landet. Han var en viktig konstnär för de första kolonisterna. Det är intressant att fundera på hur han kom in i landet eftersom man måste vara katolik för att få resa in. Hur blev en norрман katolik på 1600-talet?

Soria Moria, en folksaga som finns med i boken Norske folkeeventyr från 1841, är en del av den norska folksjälen. Det finns en spännande anteckning från 1830 som säger att "Soria Moria var i Sydamerika". Har vår kulturskatt koppling till Latinamerika?

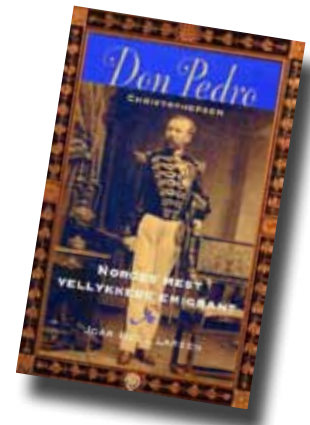
Under åren 1870–1880 växte Argentinas välstånd och 1914 hade Buenos Aires 1,5 miljoner invånare. Argentina var då det rikaste landet i världen, tack vare sin export.

Under 1890-talet fanns det 40–50 skepp med vardera 400–500 norrmän i Buenos Aires hamnar varje dag! Man pratar inte om dessa personer eftersom man endast intresserat sig för de förnämsta immigranterna, de som klarade sig bra i det nya landet.

Don Pedro Christophersen (1845–1930) föddes som Peter i Tønsberg. Don Pedro hamnade i Argentina och gifte sig först till pengar och sedan ära. Andra hustrun var nämligen dotterdotter till en av Argentinas grundare. Med sin enorma rikedom kunde Don Pedro bland annat hjälpa Roald Amundsen då han inte hade råd att proviantera i Argentina inför sin fortsatta expedition till Sydpolen. Don Pedro betalade även en del i Universitetet i Oslo. Senare köpte han Roald Amundsens hus då denne gick i konkurs, för att sedan ge det tillbaka till honom.

Norah Lange (1905–1972) var en viktig argentinsk poet och författare som hade en norsk far och brittisk mor. Hennes far Gunardo Lange (1855–1915) var en av de många norska ingenjörer som planerade utbyggnaden av det argentinska väg- och järnvägsnätet. Han blev sedermera professor i lantmåteriverksamhet.

Alejandro Christophersen, brorson till Don Pedro, var arkitekt och ritade en del kända byggnader. Hans dotter, Solveig Rodriguez, var den första kvinnan att ta flygcertifikat i Sydamerika. 🇳🇴

Avslutande diskussion

Torill Johnsen berömmar arrangementet i Karlstad och meddelar att DIS-Norge siktar på att ordna ett liknande 2013.

När det gäller resandesläkter finns det några intressanta artiklar i Släkthistorisk årsbok, men det saknas en bra bok med släktnamn samlade – det är något som efterfrågas. Ämnet resandesläkter togs tidigare bort från Anbytarforum på grund av PUL, men sedan några år finns det där igen.

Ett tips för att hitta försvunna personer är att titta i DIS-Norges "Strays" eller svenska "Tillfällighetsfynd".

Torill visade hur svårt det kan vara att hitta någon som är född i Sverige i materialet i Digitalarkivet. Uppgifterna har registreras källtroget vilket har lett till att det finns 77 olika sätt att stava till Sverige i databasen. Det finns 39 583 personer som är födda i Sverige och 4 330 personer som är födda i Sverige

som stavats på annat sätt. En fjärdedel av svenskarna hittas alltså inte i folketellingen för 1900 om man bara använder korrekt stavning av Sverige.

I slutet av 1800-talet var det enklare att ta sig ett nytt efternamn. Namnändringslagen kom först 1901 och 1920 började kvinnan ta mannens efternamn. I Norge kom efternamnslagen 1923. Men den svenska adeln började skydda sina namn redan på 1700-talet.

Amerikavästen var nog ingen fysisk väst, men uttrycket innebar att man vid ett köp fick alla dokument man behövde för att komma in i Amerika. De köptes ofta i Norge, Danmark och Tyskland eftersom det var enklare att köpa falska handlingar utomlands. Detta gjorde man kanske för att man i Sverige inte fick utresetillstånd för att undgå värnplikten. På denna tid stod det mer om Amerika än om Stockholm i de värm-ländska tidningarna.

Nu digitaliseras brev till Bröderna Larsson, emigrantagenter i Göteborg, Malmö och Stockholm. Materialet består av ca 200 000 sidor från 1870-talet till 1911. Det finns även en bevarad brevsamling i arkivet i Hamar. Emigrantkontor fanns i de flesta samhällen.

På Digitalarkivet finns möjlighet att se en karta över prestegjeld, amt og kjøp-stader i 1801-tellingen kombinerat med kommunindelningen för 1979. Dessa sammanfogade kartor visar tydligt hur gränsdragningar ändrats och vilka kyrkböcker man bör leta i.

Statens kartverk i Norge släppte många kartor gratis i början av 2011. 🗺

Nya cd-skivor i Forskarstugan

Svenska släkter GF (DISCD#363)

2011.10

65 tidigare publicerade släkter som utgivits i serien Genealogiska Föreningens släktböcker, Svenska släkter samt släktböcker om släkterna Cronstrand, Elmgren och Psilander – drygt 2000 sidor – finns här sökbara som en enhet.

Pris: 150 kr + porto för GF-medlem
180 kr + porto för icke GF-medlem

Genealogiska föreningen

<http://genealogi.net>

Björna (Y) 1795–1900 (DISCD#364)

2011.10

Björna socken bildades genom utbrytning ur moderförsamlingen Själevad. En framställan om att bilda en kapellförsamling godkändes den 11/3 1795.

Pris: 170 kr + frakt

Hembygds och släktforskare Nolaskogs, www.hsn.nu

Gideå (Y) 1807–1880 (DISCD#365)

2011.10

Gideå socken bildades genom utbrytning ur moderförsamlingen Arnäs. Kyrkobokföringen före 1807 låg under Arnäs församling.

Pris: 170 kr + frakt

Hembygds och släktforskare Nolaskogs, www.hsn.nu

Svensk släktkalender (DISCD#366)

2011.10

Victor Örnbergs klassiska släktsamlingsverk utkom i 14 utgåvor 1885–1908. 1330 släkter, ca 57000 personer.

Filformat: jpg.

www.svenskaslaktkalendern.se

Styrelserreferat

Styrelsen har haft möte 10–11 september och 29–30 oktober.

På septembermötet diskuterade vi hur Släktforskardagarna hade avlöp. Organisation av den kommande funktionärsträffen i mitten på oktober kom sedan. Vi konstaterade att DISGEN 8.2b hade blivit indragen i sista stund och ersatts någon tid senare av 8.2c. Uppdateringen laddades hem av cirka 5 000 medlemmar under första veckan. Årsmötet fastställdes till Staffanstorp med hjälp av Dis Syd. Marknadsgruppen fick två konkreta uppdrag att arbeta med: annonsering och försäljning på kansliet. Budgetprocess och kostnadsställan gick igenom.

På oktobermötet utvärderade vi kort funktionärsdagarna och diskuterade löst Släktforskardagarna 2012 där Dis-Mitt spelar en central roll. Vi diskuterade även det kommande årsmötet i Staffanstorp. Marknadsgruppen kom med en statusrapport på sina två frågor och därefter hade vi en "lappövning" för att definiera värdeord och tjänster,

vilket marknadsgruppen tog med sig. De arbetsgrupper (genealogisk databas och distansutbildning) som årsmötet förelade oss statusrapporterades och diskuterades; två personer i styrelsen anmälde sitt intresse för den genealogiska databasen. Vi diskuterade ett förslag om utveckling av kartfunktionen i DISGEN, främst att försöka tillhandahålla bättre (mer) kartmaterial. Vi gjorde en halvårskoll av verksamhetsplanen och konstaterade att flera punkter kunde drivas lite mer. Vi diskuterade budgeten för 2012 i detalj. Kvarvarande detaljer får lösas under november via telefon och mejl. Vi beslutade att föreslå årsmötet en höjning av medlemsavgiften 2013 för att Dis ska kunna anställa en DISGEN-utvecklare på heltid.

Valberedningen närvarade vid grillen. 🍷

Avlidna Dis-medlemmar

1294	Gertrud Söderin, Ljusdal
4174	Arne Stenberg, Ängelholm
5800	Lennart Crona, Enskede
6796	John Andersen, Norge
7192	Harry Erlandsson, Vänersborg
8338	Jan Johansson, Vidsel
8471	Ragnar Björck, Danderyd
8588	Tore Andersson, Katrineholm
10333	Ove Westling, Enånger
10858	Harry Olsson, Krylbo
11276	Jan Andersson, Farsta
12801	Anders Elfvik, Karlskoga
13306	Rolf Monéus, Stockholm
16277	Conny Becker, Landskrona
18455	Gustaf von Segebaden, Uppsala
21279	Gunvor Johnsson, Syslebäck
23008	Berit Johansson, Billdal
24402	Åke Sjögren, Eslöv
26075	Ulf Nevell, Boden
27520	Barbro Nilsson, Lyckeby
30481	Stig Carlsson, Västra Frölunda
31624	Sven Sahlin, Göteborg
32101	Ivan Andreasson, Göteborg
35013	Stig Nilsson, Onsala
41142	Ingemar Andersson, Skövde
47075	Hans Liedegren, Sörö

Välkommen Marie Andersson Dis nya kanslist

MIN ANSTÄLLNING PÅ DIS KANSLI HAR JAG I nästan 20 år arbetat med mat. Senast som specialkostansvarig på en skolrestaurang i Linköping.

Mitt intresse för släktforskning väcktes genom historien om min mormors morfar, Gustaf Kindmark Bauman, som enligt min mor utvandrat i slutet av 1800-talet till Brasilien. När jag hösten 1998 började forska om Gustaf, född 1874 i Loftahammar (H), fann jag historien om en familj som berörde mig djupt. Större delen av min släkt kommer från Östergötland, Småland och Dalarna.

Då jag har ganska många släktingar som utvandrat så är emigrantforskning något som ligger mig varmt om hjärtat. Eftersom jag bara har mig själv att rå om kan jag även ägna mig åt mina övriga intressen: datorer, resor, film och böcker.

År 2000 besökte jag Släktforskarlagarna i Linköping och fick då upp ögonen för Föreningen Dis, och framför allt för DISGEN. Resten är som man säger historia. 🐼

Medlemsbeställningar

Medlemmar kan beställa från Dis på vår hemsida www.dis.se > Föreningen > Beställningar eller genom att ringa Dis kansli på telefon 013-149043. Ange alltid medlemsnummer vid kontakt med kansliet!

Disgen

- DISGEN 8.2c 750 kr
- Uppgradering 350 kr (uppgradering från DISGEN version 8.1 eller äldre)

Vill man köpa en uppgradering för 350 kr krävs oavbrutet medlemskap sedan förra köpet av DISGEN. Saknas oavbrutet medlemskap får man köpa en 8.2c för 750 kr för att uppgradera sig.

Dis-pin

Dis-pin *emalj/gulmetall* 25 kr

Äldre nr av Diskulogen

• I mån av tillgång 20 kr/nr

Böcker

1. Sorsele: Samesläkter, del 1, 150 kr
Samesläkter i Ammarnäsområdet med rötter i Tärna och Arjeplog
2. Sorsele: Samesläkter, del 2, 200 kr
Nybyggarsläkter av samiskt och svenskt ursprung från Ammarnäs till Sorsele.
3. Sorsele: Samesläkter, del 3, 250 kr
Hans Ersson – ett urval av hans ättlingar inom Sorsele kommun.
4. Sorsele: Samesläkter, del 4, 300 kr
Hans Erssons sonsons, Johan Hansson, ättlingar inom Sorsele kommun.
5. Sorsele: Samesläkter, del 5, 200 kr
Komplement till bok 2-4 i Sorsele. av Thea Hälleberg (porto tillkommer på bokpriserna)

Släktforskarförbundets handböcker

1. Emigrantforskning (Anna-Lena Hultman & Ted Rosvall)
 2. Fader okänd (Elisabeth Reuterswärd)
 3. Kartforskning (Karl-Ingvar Ångström & Björn Johansson)
- Pris: 250 kr per del, eller alla tre delar för 600 kr.

Register till vigsellängder

Se Dis hemsida.

Betala alltid i förskott till Dis plusgirokonto 14033-5 eller bankgiro 5009-6742. Ange vilken vara det gäller. Porto ingår i priserna. Ring Dis kansli vid frågor!

Sedan förra Diskulogen har två nya faddrar för Disgen/PC tillkommit, Max Forsén i Finland och Kristina Andersson i Lidköping, välkomna.

DISGEN/Linux Sverige

Roy Johansson, Götene	0511-58020
roykleva@gotanet.com	dag+kv
Peter Landgren, Bruns kog	0570-53021
peter.talken@telia.com	

Äldre DISGEN/Mac

Kerstin Bjernevik, Kista	08-7511630
kerstin.bjernevik@bredband.net	
Kerstin Olsson, Eslöv	0413-31025
kerstin.olsson17@comhem.se	
Sven Olby, Västerås	021-20494
sven.olby@telia.com	

Reunion/Mac

Helge Olsson, Anderslöv	0410-20002
helge@dis-syd.se	
Gunilla Hermander, Hudiksvall	0650-94188
macnilla@telia.com	
Micael Olsson, Åre	0647-664777
micael.olsson@itare.se	
Kerstin Farm, Marfors	0701-770111
kerstin.farm@telia.com	

Min Släkt/PC

Elinor Elmborg, Södertälje	08-55013205
jagelli@hotmail.se	
Lotta Sörensen, Sölvesborg	0704-407436
lotta.1957@gmail.com	
Kjell Croné, Göteborg	031-159538 kv
kjell.crone@home.se	
Annelie Lindgren Kedehag,	(033-288388)
Bollebygd,	kv
petared@gmail.com	
Daniel von Schantz, Falun	(0705-698037)
daniel.von-schantz@edu.borlange.se	
Bo Svartholm, Frösön	063-44286
bo.svartholm@snf.se	

Faddrarna har talat om på vilket sätt de vill bli kontaktade. Den kontaktinformation som inte står inom parentes bör användas i första hand. Faddrarna är listade i postnummerordning.

DISGEN/PC Sverige

Fadderlista i postnummerordning

Rolf Ahlinder	Handen	08-7771996	rolf.ahlinder@dis-ost.se
Stig Geber	Uttran	08-53030734 kv	stig.geber@telia.com
Håkan René	Vällingby	08-57974560 dag	(hakan.rene@gmail.com)
Carl-Göran Backgård	Åkersberga	08-54061136	cg@milstolpen.org
Bengt Kjölleström	Lund	(0702-703944)	bengt@kj2.se
Anders Larsson	Svedala	040-400233	anders@dis-syd.se
Jan Nilsson	Staffanstorps	046-255788kv	(fotojanne@bredband.net)
Gunnar Persson	Höganäs	042-330515	(gunnar.persson@mailbox.swipnet.se)
Caj Nilsson	Svalöv		caj.nilsson@tele2.se
Rune Jönsson	Kristianstad	044-245217	(runejoensson@telia.com)
Ove Billing	Laholm	0430-14120	(od@laholmo.net)
Donald Freij	Värnamo	(0370-650793)	donald@freij.se
Arne Sörlöv	Tving	0455-70304	(arne@sorlov.com)
Jan Jutefors	Rockneby	0480-66565kv	(jan.jutefors@telia.com)
Christina Claeson	Göteborg	031-159538kv	ch_claesson@hotmail.com
Ingrid Länestad	V Frölunda	031-471847dag+kv	(lannestad@hotmail.se)
Jan-Åke Thorsell	V Frölunda	031-291155	(jama.thorsell@spray.se)
Kent Lundvall	Uddevalla	0522-74740	(k.lundvall@telia.com)
Karl-Erik Lerbro	Kinna	0320-13235dag+kv	(karl-e.Lerbro@telia.com)
Kristina Andersson	Lidköping	(0510-27093kv)	foreningar.kristina@gmail.com
Robert Mallander	Taberg	(036-308148kv)	robert@mallander.se
Börje Jönsson	Eksjö	0381-10840	(b_json@hotmail.com)
Karl-Edvard Thorén	Linköping	013-101151dag+kv	(karlet@comhem.se)
Patrick Johnson	Linköping	070-6000760kv	masspier4lobster@gmail.com
Torsten Ståhl	Norrköping	011-148066	(totta.stahl@telia.com)
Elisabeth Molin	Havdhem	0498-481377	(elisabeth@snevide.com)
Stig Svensson	Flen	0157-70138	(runeby@telia.com)
Gunnar Jonsson	Säffle	0533-10559	dis707@kilagenealogen.se
Jan Wallin	Örebro	(019-183830kv)	jan.wallin.orebro@telia.com
Claes Embäck	Gävle	026-192500	(classe.e@tele2.se)
Kurt Wikholm	Gävle	026-102344	(kwikholm@gmail.com)
Tony Rödén	Bollnäs	(070-3506304)	tony.rodin@gmail.com
Staffan Bodén	Iggesund	0650-561417	(hampus3249@gmail.com)
Bodil Orremo	Frösön	063-44666	(bodil.orremo@bredband.net)
Arne Bixo	Fränsta	0691-30502	(arne.bixo.dis@telia.com)
Joacim Söderström	Sundsvall	060-155030	(joacim.h.soderstrom@telia.com)
Örjan Öberg	Härnösand	0611-22188	(orjan@baskskuru.se)
Peter Johansson	Örnsköldsvik	0660-375567	(peter.johansson-oer@telia.com)
Lennart Näslund	Örnsköldsvik	0660-372109kv	(lntagan@home.se)
Sigurd Nygren	Umeå	090-186487kv	(sigurd.nygren@ersboda.ac)
Laila Larsson	Ersmark	0910-720041	(laila.tuva@telia.com)

DISGEN/PC Danmark

Georg Agerby	Bröndby	+45-43965337	g.agerby@jubii.dk
--------------	---------	--------------	-------------------

DISGEN/PC Finland

Max Forsén	Nämnäs	+358-405857158 kv	(mforsen@tawi.fi)
Henrik Mangs	Vasa	+358-500268361 kv	henrik.mangs@netikka.fi

DISGEN/PC Norge

Knut Egil Hamre	Halden	+47-69176169	keh-dis@online.no
Alf Christophersen	Songe	+47-37164209	alf.christophersen@medisin.uio.no

Dis faddrar är en grupp erfarna medlemmar som på ideell basis åtagit sig att utan kostnad dela med sig av sina erfarenheter till andra medlemmar, via telefon och mejl. Det finns inga garantier för att dina problem blir lösta eller att du slipper datorrelaterade olyckor. Genom att kontakta en fadder har du förbundit dig

1. att ha tagit en säkerhetskopia innan samtalet (mejl)
2. att följa fadderns råd på egen risk
3. att ha samtyckt till att faddern inte kan göras ansvarig på något sätt för eventuella fel, misstag, dataförluster eller annan skada.

DISBYT-ombud (Sverige)

Carl-Olof Sahlin, Täby 08-7563314
carl-olof.sahlin@telia.com

Christer Thörn, Perstorp 0709-967687
disbyt@dis-syd.se

Lena Zariqi Henriksson, Lessebo 0702-444115
leza@bredband.net

Donald Freij, Värnamo 0370-650793
donald@freij.se

Charlotte Börjesson, V Frölunda 031-478093
charlotte.borjesson@telia.com

Hans Vappula, Landvetter 031-945132
hans.vappula@gmail.com

Håkan Asmundsson, Linköping 013-154126
hakan@asmundsson.nu

Rolf Eriksson, Vikingstad 013-81283
rolferiksson@brevet.se

Kerstin Malm, Örebro 019-260585
kegubi.malm@telia.com

Boine Nurmi, Västerås 021-417344
boine.r@nurmi.nu

Bernth Lindfors, Njurunda 060-31524
bernth.lindfors@telia.com

MAC

DISBYT-ombud (Sverige & Finland)

Gunnar Bergstedt, Stockholm 08-250966
gunnar.bergstedt@gfh.se

Dis Arkiv

c/o Jan Nilsson, Lagerlöfs väg 14, 245 32 Staffanstorp
dis_arkiv@dis.se 046-255788kv

Daniel

Eva

Elisabeth

Marianne

Charlotte

Ingvar

Kjell

Josefine

Bo

Ulf

Karl-Ingvar

Ordförande

Daniel Berglund,
Hängestensvägen 38, 421 67 Västra Frölunda,
031-443 143,
daniel.zz.berglund@gmail.com

Vice ordförande

Eva Dahlberg, Brunnsgatan 28, 553 17
Jönköping, 036-169 857,
eva_dahlberg@bredband.net

Sekreterare

Elisabeth Leek, Norra Notåsa,
573 73 Sunhultsbrunn, 0140-212 25,
elisabeth.leek@telia.com

Ekonomiansvarig

Marianne Strömberg, Sleipnervägen 13 2tr
136 42 Handen, 08-777 66 82
marianne.stromberg@bredband.net

Övriga ledamöter

Charlotte Börjesson

Tenorgatan 8, 42138 Västra Frölunda
031-478093, charlotte.borjesson@telia.com

Ingvar Sahlin

Sylvestergatan 5, 41132 Göteborg
031-168880, 0766-368880
ingvar.sahlin@gmail.com

Kjell Croné, Odinsgatan 20 B,
411 03 Göteborg
031-159538, kjell.crone@home.se

Josefine Nilson, Brunstorpssvägen 26 A
561 36 Huskvarna

036-145450, josefine-nilson@swipnet.se

Bo Kleveland, Solhaga 7, 582 47 Linköping,
013-104 204, bok+dis@kleveland.se

Ulf Frykman

Arrendegatan 5, 583 31 Linköping,
013-2149 37, ulf.frykman@comhem.se

Karl-Ingvar Ångström

Hemmansvägen 87,
871 53 Härmösand, 0611-203 41,
karl-ingvar.angstrom@telia.com

Valberedning

Sammanställande: **Sture Bjelkåker**,
013-150902, sture.bjelkaker@comhem.se

Dis-Nord

c/o Linder, Burliden 7,
937 92 Burträsk, 070-2294804
ordf_nord@dis.se
Hemsida: www.dis-nord.se
Ordf: Anna Linder

Dis-Nord i Umeå håller just nu en utbildning i bildbehandling för att förbereda bilder inför användning i DISGEN. Det har varit tolv deltagare som träffats varje vecka på Folkuniversitetet. Kursen som hålls nu är ett pilotprojekt och under utveckling vilket gjort att deltagande i denna kursomgång har varit gratis. Intresset för kursen har varit stort och till våren funderar vi på möjligheten att även hålla kurs i kartfunktioner i DISGEN.

Vi hoppas att våra medlemmar ska höra av sig och berätta vad de tycker att Dis-Nord ska hitta på. Vilka kurser är av intresse? Var ska de hållas?

ANNA LINDER

Dis-Mitt

c/o Lilliesköld, Johannedalsv 150,
863 36 Sundsbruk,
060-155 030, ordf_mitt@dis.se
Hemsida: www.dis-mitt.se
Ordf: Kurt Wikholm

Gävle

Den 26 november kommer Eva Lindelöv Sjöo att berätta om Stadsarkivet i Gävle och vad de har att erbjuda oss ur sina arkiv.

Jourhavande släktforskare i Hedesunda kommer att fortsätta under 2012, den första onsdagen i varje månad under våren till och med april månad.

I övrigt är programmet inte klart för våren på Stadsbiblioteket Gefle Vapen. Det läggs mest arbete nu på Släktforskardagarna 2012 i Gävle.

Sundsvall

Fortsätter med problemlösarkvällar för medlemmarna, på Folkets hus, Kustens lokal i Stockvik söder om Sundsvall, första onsdagen i varje månad.

Örnsköldsvik

Här i Örnsköldsvik har vi öppet på tisdagar kl. 10.00-19.00.

Under Arkivens dag skall vi vara behjälpliga i Arkenbiblioteket.

Lennart Näslund kör en DISGEN-kurs och kommer att starta upp en till om ett tag.

Östersund

Vi riktar in oss på programpunkter med delvis tekniska tankar t.ex. om hur man hanterar dator och datorprogram. Vi har börjat med en kvällsträff där vi informerar både om vad som händer inom Dis och Dis-Mitt och vilka nyheter som finns för de stödda programmen (Disgen, Min Släkt, Holger) och annat (DISBYT, Dispos, Wiki-sidor).

Vi planerar också att starta en flerdagarskurs för nybörjare i DISGEN, men även ett startmöte med repetition av vilka begrepp inom släktforskningen man behöver för att kunna hantera datorprogrammet. Sedan planeras två programpunkter med anknytning till datorprogrammet DISGEN version 8.2c – ett om programmets käll-databas (repris) och ett om programmets ortdatabas.

KURT WIKHOLM

Dis-Bergslagen

Ekevägen 2 B, 72218 Västerås,
021-14 33 61
ordf_bergslagen@dis.se
Hemsida: www.dis-bergslagen.se
Ordf: Brage Lundström

Vi säljer nu femte tryckningen av handledningen Grundkurs i DISGEN 8.2. För en tid sedan beslutade vår funktionärsgrupp att dels göra en självstudiehandledning till grundkursen och dels påbörja framtagnad av en fortsättningskurs.

För att öka antalet medlemmar som skickar in bidrag till DISBYT kommer vi att lätta ut ett antal abonnemang på endera ArkivDigital, Genline eller Svar. En sådan aktivitet för några år sedan gav en stor skjuts i antalet insända bidrag.

Höstmötet hålls sista söndagen i november och kommer att ägnas åt kartfunktioner, där Dis expert på detta, Björn Johansson kommer att delta.

Deltagare i vår funktionärsgrupp

Brage Lundström, Elsmarie Strömberg, Christer Hamré och Åke Dahlqvist.

Kjell Hasselroth, Jan Wallin, Göran Thomasson, Gun Utterström och Gerd Svensson.

BRAGE LUNDSTRÖM

Dis-Öst

Anderstorpsvägen 16,
171 54 Solna, 08-7511630,
ordf_ost@dis.se
Hemsida: www.dis-ost.se
Ordf: Kerstin Bjernevik

Den här hösten går visst i de Öppna husens tecken i Dis-Öst. Det startade med ett Öppet hus i våra lokaler på Anderstorpsvägen i Huvudsta i september. Precis som i vintras var det vi sex föreningar, som hyr av Förbundet, som arrangerade det hela. Varje förening stod för varsitt föredrag, som alla var mycket välbesökta. Besökarna strömmade in och ut ur de respektive föreningarnas lokaler och fick sig en massa "släktforskargodis" till livs.

Efter fiket var det läge att gå in i vår lektionssal och handla CD-skivor eller fynda något i vårt lilla bokförråd. Därefter fortsatte besökarna längre in till våra funktionärer, som var utposterade vid elevplatserna och redo att visa DISGEN och förklara eventuella klurigheter. Även läshjälp gavs.

En knapp månad senare var det dags för nästa tillfälle att möta nyfikna besökare som vill veta hur det går till nu för tiden. Det var Sollentuna Släktforskare som arrangerade sitt årliga öppet hus i Sollentuna bibliotek.

Under 2-4 november arrangerades Seniormässan för aktiva seniorer på Stockholmsmässan i Älvsjö. Dis-Öst hade bjudits in för att tillsammans med GF ställa ut i Släktforskarförbundets monter för att visa släktforskning i praktiken. Det var tre välbesökta dagar och våra sju funktionärer hade fullt upp med att prata, visa och demonstrera hur man släktforskar. Vi hoppas också att vi fick några nya medlemmar till både Dis och Dis-Öst.

Själva julhelgen är kort i år, men nog ska vi väl hinna med litet släktforskning mellan skinkan, gröten och nyårsraketterna, eller hur? God Jul och Gott Nytt År önskar vi i Dis-Öst.

KERSTIN BJERNEVIK

Dis-Filbyter

c/o Rolf Eriksson, Barrskogsv. 28,
59059 Vikingstad,
013-81283, ordf_filbyter@dis.se
Hemsida: www.dis-filbyter.se
Ordf: Rolf Eriksson

Dis-Väst

c/o Jan-Åke Thorsell, Björkedalsgatan 7,
426 68 Västra Frölunda, 031-291155,
ordf_vast@dis.se
Hemsida: www.dis-vast.o.se
Ordf: Jan-Åke Thorsell

Dis-Småland

c/o Timander, Landshövdinge. 10,
39231 Kalmar
ordf_smaland@dis.se
Hemsida: www.dis-smaland.se
Ordf: Rainer Timander

Dis Syd

Porfyrvägen 20,
22421 Lund,
ordf_syd@dis.se
Hemsida: www.dis-syd.se
Ordf: Jan Nilsson

Hej i höstmörkret. Vädret är DISigt, kallt och blåsig. Klart bäst att sitta framför datorn och där gäller ju släktforskningen.

Vår hösttermin har överträffat alla förväntningar vad gäller besök. Aktivitetsgruppen har lyckats engagera föreläsare som dragit ett trettiotal åhörare varje torsdag i Linköping och Ewert i Mjölby har samlat ett tjugotal på tisdagskvällarna. Från Norrköping har jag inga uppgifter men man brukar ju säga att hälsan tiger still så där strömmar nog också åhörarna till. I Norrköping har man också lyckats bättre med utbildning och haft ett antal kurser som varit fulltecknade. Dessvärre fick vi inga anmälningar till en utannonserad kurs i Linköping trots förfrågningar från medlemmar.

Forskarstugan bemannas som vanligt med stugvärdar från oss. Varje dag, förutom vissa helger och om stugan är upptagen, finns vi där mellan 13.00 och 16.00. Titta in om ni har vägarna förbi.

Årsmötet kommer att hållas den 25 februari. Vi kommer att träffas klockan 13.00 vid Flygvapenmuseets entré och sedan ha fritt besök i samlingarna. Några av våra medlemmar med kunskap kommer att stå utposterade, visa, berätta och svara på frågor. Klockan 14.30 samlas vi för kaffe och smörgås och sedan slår vi oss ner för förhandlingarna. Hoppas många kommer!

ROLF ERIKSSON

Det har varit en intensiv höst hittills för föreningens styrelsemedlemmar och de medlemmar som gör en stor insats i arbetet med att vara ledare för alla de kurser som har hållits och kommer att hållas under de kommande veckorna. Många av dem var uppe i Linköping på en inspirerande funktionärsträff en helg i oktober och det är berikande att få ta del av allas kunskap inom släktforskningsområdet i allmänhet och programmet DISgen i synnerhet.

Föreningen har under september och oktober månad bjudit in intresserade släktforskare till våra två höstmöten. Det första, som hölls på Vänermuseet i Lidköping tillsammans med bland andra Lidköpingsbygds Släktforskare, var mycket uppskattat och intressanta föredrag hölls, kompletterat med information om såväl verksamheten som om DISgen och DISbyt. Frågorna är många och de som var uppe i Lidköping hade fullt upp att göra.

Det andra höstmötet hölls i Alingsås, där föreläsningen av Örjan Hill var något alldeles extra för de många besökarna som hade kommit till Brunnsgränd. Det här mötet anordnades i samarbete med Alingsås Släktforskarförening.

Nästa stora tilldragelse blir Släktforskningsdagarna i mitten på mars 2012, och dessförinnan hinner vi även med vårt eget årsmöte som även i år kommer att hållas på Repslagargården på Masthugget i centrala Göteborg. Vi kan redan nu lova spännande föreläsningar under de båda aktiviteterna. Släktforskningsdagarna är förlagda till Stadsmuseets fina lokaler på det före detta Ostindiska Kompaniets kontor, ett stenkast från Gustaf Adolfs Torg inne i stan.

CHRISTINA CLAESON

Årsmöte

Föreningens årsmöte äger rum i Jönköping i Sensus lokaler lördagen den 3 mars 2012. Förutom de sedvanliga årsmötesförhandlingarna har styrelsen beslutat att inbjuda Björn Johansson att visa hur man arbetar med kartfunktionen i DISgen. Ytterligare blir det möjligt för medlemmar att få hjälp med uppgradering av äldre versioner av DISgen. Enda kravet är att man har med sig en giltig version av nya programmet. Se vidare information i vår egen tidning SmåDisigt i kommande nummer. Notera datumet i almanackan. Välkomna!

Kursverksamhet

Årets planerade grundkurser i DISgen är i full gång på följande orter: Jönköping, Vimmerby och Växjö. Tidigare har kurserna i Eksjö och Kalmar klarats av.

Föreningen har tagit krafttag med kursaktiviteterna under året. Kurserna i DISgen har varit en målsättning att utföra, vilket våra utbildare har klarat av med glans.

Inför kommande verksamhetsår pågår planering av aktiviteterna. Bland dessa kan nämnas påbyggnadskurser i DISgen samt ett antal temakvällar i olika delar av vår region. Mer därom i kommande nummer av SmåDisigt.

Som uppmärksam läsare kanske du noterat att vår tidning fått en rejäl uppräskning. Detta har vi att tacka vår duktige redaktör och styrelsemedlem Egon Burman för. Samtidigt passar jag på att uppmana vår läsekrets att komma med bidrag i något ämne inom vårt intresseområde. Jag tror att redaktören tacksamt tar emot uppslag till artiklar.

Släktforskarstämman i Norrköping blev en framgång för Dis. Nu har planeringsarbetet inför Släktforskarstämman i Gävle påbörjats. Det som är speciellt med denna stämma är att Dis Mitt är arrangör. Det är första gången som en regionförening har fått uppdraget. Det är hedrande för Dis och Dis-Mitt.

Du som är intresserad av utbildningsfrågor – börja med att delta som medhjälpare till våra erfarna utbildare. Välkommen till vårt gäng av utbildare. God fortsättning med din släktforskning och välkommen till vårt årsmöte i mars 2012.

RAINER TIMANDER

Höstmöte i Glemmingebro

Årets höstmöte hölls i Glemmingebro, på det fagra Österlen, söndagen den 9 oktober. Föreningens ordförande Jan Nilsson kunde hälsa drygt trettio medlemmar välkomna i det vackra höstvädret.

Doktoranden i historia, Hugo Nordland från Lund, var inbjuden som föreläsare. Han hade valt Anjalaförbundet som ämne för föredraget, som handlade om ett officersuppror mot kung Gustav III under hans, som officerarna tyckte, olagliga anfallskrig mot Ryssland 1788.

112 officerare skrev under den s.k. Anjalanoten mot kriget och åren därpå blev dramatiska i Sveriges historia. Kuriren Jägerhorn besökte den ryska kejsarinnan och erbjöd rysk överhöghet över Finland, kriget mot ryssen blev ett fiasko både till lands och sjöss och kungen misströstade så till den grad att han funderade på abdikation. Då fick han oväntad hjälp söderifrån genom att Danmark förklarade Sveriges krig och alla fick annat att tänka på.

Flera av Anjalamännen häktades 1788-89 och ställdes inför rätta. Alla huvudmän för upproret dömdes till döden för högförräderi 1790, men endast en avrättades, översten Johan Henrik Hästesko. Anjalaförbundet innebar utan tvivel en vändpunkt för Gustav III, avslutade Hugo Nordland.

Vid höstmötet hölls också en extra årsmöte för att välja valberedning, något som inte den ordinarie stämman i april hade lyckats med. Den extra stämman utsåg med acklamation Inger Björklund från Veberöd och Christer Thörn från Eslöv till ny valberedning.

MATS J LARSSON

*Varför bli medlem i
Föreningen DIS?*

DISBYT

Få tillgång till vår släktdatabas med över 24 miljoner poster.

DISGEN

Köp Sveriges mest spridda släktforskningsprogram med support.

DISKULOGEN

Få en tidning 4 gånger per år med det senaste inom området datorhjälp och släktforskning.

FORSKARSTUGAN

Få tillträde till forskarstugan i Linköping där du kan testa cd-skivor, abonnemang och läsa släktforskartidningar.

REGIONFÖRENINGAR

Få tillgång till regional verksamhet med kurser, möten och extra medlemsservice runt om i landet.

I stugan kan du forska i mer än hundra cd-skivor. Du kan också forska med hjälp av ett antal abonnemang på internet som t.ex. folkräkningar i USA och Sverige, skannade kyrkböcker i Sverige och lokala databaser för Östergötland och Linköping. Ring gärna innan besöket då det ofta är fullsatt vid datorerna.

www.dis.se

Gamla Linköping, Hovslagaregatan 3
013-149 043
måndag-fredag kl 9-12 och 13-16